

פרשת שמיני

(א) ויהי ביום השמיני וגו'. ר' יצחק פתח, ב' ב' יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. זכאין אינון ישראל, דקודשא ב"ה יהיב לון אורייתא קדישא, חדוותא דכלא, חדוותא דקב"ה, א' ו' ואטיילותא דליה, דכתיב, ו' ואהיה שעשועים יום יום. ואורייתא ב' כלא, חד שמא קדישא איהי דקב"ה. ובאורייתא אתברי עלמא דכתיב, ד' ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן.

(ב) ובאורייתא אתברי ב"נ, הה"ד ה' ויאמר אלהים נעשה אדם. אמר קודשא ב"ה לאורייתא, בעינא למברי אדם. אמרה קמיה, האי ב"נ זמין נ' למחטי ולארגזא קמך, אי לא תאריך רוגזך עליה, היך יקום בעלמא. אמר לה, אנא ואת נוקים ליה בעלמא, ב' דהא לאו למגנא ד' אתקרינא ארך ה' אפים.

(ג) רבי חייא אמר, תורה שבכתב ותורה שבעל פה אוקמוה ליה לבי"נ בעלמא, הה"ד נעשה אדם בצלמנו כדמותינו. רבי יוסי אמר מהכא, ו' את אשר

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(א) (ויקרא ט) בהשמטות רנח : לו. : לח. (ב) (איוב לח) ב"ב כס צ"ד. (ג) (משלי ח) תולדות א צ"ד. (ד) (שם) שם. (ה) (בראשית א) חרומה רפו צ"ב. (ו) (קהלת ב) חלק ג' קסה. קצב.

(א) דרך אמת [א] שיעשועו שלו. [ב] לא לחנוס נקראתי ארך אפים.

באורייתא אתברי בר נש

הסולם

מאמר

אל התורה. רוצה אני לברוא אדם. אמרה לפניו, אדם הזה עתיד לחטוא ולהרגיו אותך. אם לא תאריך אפך עליו, איך יתקיים בעולם. אמר לה, אני ואת נעמיד אותו בעולם. כי לא לחנם אני נקרא ארך אפים.

(ג) ר' חייא אמר וכו': רח"א תורה שבכתב, שהיא ז"א, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות. העמידו את האדם בעולם. זה שכתוב, נעשה אדם בצלמנו כדמותינו, שכתוב, לשון רביס. רבי יוסי אמר, זה נשמע מכאן, את אשר כבר עשהו. עשהו ודאי, דהיינו לשון רביס, זה הוא צלם ודמות שעשו שניהם את האדם, צלם בדכר, שהוא ז"א הנקרא צלם דמות

(א) ויהי ביום השמיני וגו': ר' יצחק פתח, ב' ב' יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. אשריהם ישראל שהקב"ה נתן להם התורה הקדושה, שהיא שמחת הכל, שמחת הקב"ה, ומקום טיול שלו. שכתוב, ואהיה שעשועים יום יום. וכל התורה היא שם אחד קדוש של הקב"ה. ובהתורה נברא העולם. שכתוב, ואהיה אצלו אמון, אל תקרא אמון, אלא אומן, שהיתה כלי אומנות שלו לבריאת העולם.

(ב) ובאורייתא אתברי בר נש וכו': ובהתורה נברא האדם. ז"ש, ויאמר אלקים נעשה אדם. שכתוב, לשון רביס, אמר הקב"ה (דפו"י דף ל"ה ע"ב)

כבר עשוהו, עשוהו ודאי. ודא הוא צלם ודמות, צלם : בדכורא. דמות : בנוקבא וע"ד שירותא דאורייתא ב', ואוקמוה.

(ד) ר' יצחק אמר, מפני מה ב' פתיחא וסתימא. אלא, בשעתא דב"נ אתי * לאתחברא באורייתא, הרי היא פתיחא לקבלא ליה, ולאשתתפא בהדיה. ובשעתא דב"נ, סתים עיגוי מנה, ויהך לארחא אחרא, הרי היא סתימא, מסטרא אחרא. וכד"א, אם יום תעזבני יומים אעזבך. ולא ישכח פתחא, עד דיתוב לאתחבר בה באורייתא אנפין באנפין, ולא יתנשי מנה. וע"ד אורייתא פתחת קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (א) אליכם אישים אקרא וגו' וכתוב (ח) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

(ה) ר' יהודה אמר, ב', תרין גגין, וחד דאחיד לון. מאי קא מיירי. אלא חד לשמיא וחד לארעא, וקב"ה אחיד וקביל לון.

(ו) ר' אלעזר אמר, ג' : נהורין (ח) אינון עלאין קדישין, דאחידן כחדא, ואינון כללא דאורייתא, ואלין פתחין פתחא לכלא. פתחין פתחא למהימנותא, ואלין ביתא דכלא. ועל דא בית אקרו, דאלין אינון ביתא. ובג"כ שירותא דאורייתא ב'. דהא היא אורייתא (ט) הוי אסוותא דעלמא.
(ז) ובג"כ, מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל. ביה בשמא קדישא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי ח) תקונים חדשים צ"ט ט"ד ש"ו. (ח) (שם) ו ל"ג מן כד"א עד ולא. ו נהרין ; צדין. ח אלין. ט הוי בית ואסותא ; ביה הוי אסותא ; הוי ואסותא. א) תרומה רצג צ"מ.

מאמר

הסולם

באורייתא אתברי בר נש

(ה) ר' יהודה אמר וכו' : רי"א, ב' היא צורת שני גגות, וקו אחד המחברם. מה זאת אומרת. אלא גג אחד למעלה לשמים, שהם ז"א, גג אחד למטה לארץ, שהיא המלכות, והקב"ה, שהוא יסוד, אחוז בהם ומקבל אותם.
(ו) רבי אלעזר אמר וכו' : רא"א, ג' אורות עליונים קדושים הם, דהיינו ג' קוין, האחוזים יתו, והם כלל התורה, והם פותחים פתחים לכל, פותחים פתחים ומשפיעים אל האמונה, שהיא מלכות, והם בית לכל. ועל כן נקראים בית, כי אלו ג' קוין שבב', הרוחמים על ג' קוין דז"א, הם בית, ומשום זה התחלת התורה היא ב', כי היא התורה, והיא רפואת העולם.

דמות בנוקבא, שהיא המלכות הנקראת דמות. והטעם של המלה צל"ם נתבאר (לעיל בהקס"ה) דף קפ"א ד"ה דכתיב ע"ש) והמלכות נקראת דמות, שהיא מלשון דממה, מטעם שאין לה מעצמה כלום אלא מה שמקבלת מז"א ונשמת אדם נולדה מזוג ז"א ומלכות, ע"כ נאמר בצלמנו כדמותינו. וע"כ התחלת התורה היא ב', שהיא רומזת על ז"א ומלכות. והעמידוה.
(ד) ר' יצחק אמר וכו' : רי"א, מפני מה הב' פתוחה מצד אחד וסתומה מצד אחד. ומשיב, אלא בשעה שאדם בא להתחבר בתורה, הרי היא פתוחה לקבלו ולהשתתף עמו. ובשעה שאדם סוגר את עיניו ממנה, והולך לדרך אחר, הרי היא סתומה מצד האחר, כמו הב' כש"א. אם יום תעזבני יומים אעזבך, ולא ימצא פתח עד שישוב ויתחבר בהתורה פנים בפנים, ולא ימוש ממנה. וע"כ התורה פותחת לקרוא בני אדם ומכרות וקוראת אותם, אליכם אישים אקרא וגו'. וכתוב, בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

(ז) ובגין כך מאן וכו' : משום זה, מי שעוסק בתורה, כאלו עוסק בשם הקדוש, והנה למדנו, שהתורה כולה, היא שם קדוש עליון אחד, ומשום שהיא שם קדוש, היא מתחילה בב', שהיא כלל השם הקדוש. דהיינו ג' ויין שבסוד ויטע ויבא ויט, שהם ג' קוין דז"א, כנ"ל

והא אתמר, דאורייתא כלא, כ חד שמא קדישא עלאה ל איהי. ובגין דאיהי שמא קדישא, פתחא בבית, דאיהי מ כללא דשמא קדישא, בתלת קשרי מהימנותא. (ח) ת"ח, כל אינון דמשתדלי באורייתא, מתדבקין ביה בקב"ה, ומתעטרי בעטרי דאורייתא, ואתרחימו לעילא ותתא, וקב"ה אושיט לון נ ימיניה כ"ש אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליליא. והא אוקמוה, דאינון משתתפי ס בשכינתא ואתחברו כחדא. וכד אתי צפרא, קב"ה מעטר להו, בחד חוטא דחסד, לאשתמודעא ע בין עלאין ותתאין.

(ט) וכל אינון ככבי צפרא, בשעתא דכנסת ישראל, וכל אינון דלעאן באורייתא, אתאן לאתחזאה קמי מלכא, כלהו מזמרי כחדא, הה"ד ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו. כד"א, (ס) רועה התרועעה הארץ. דאינון דינין מתברין, ואתברו כלהו מקמי בקר, פ כד אתער בקר בעלמא, כד"א, (י) וישכם אברהם צ בבקר. וע"ד ויריעו כל בני אלהים.

(י) ר' אלעזר הוה אזיל באורחא, אשכחיה לר' פנחס בן יאיר ק דהוה אתי, געא חמריה. א"ר פנחס, ודאי ר ג] בקלא דחזוותא דחמרא, ס חמינא ת אנפין חדתין ישתכחון הכא, [ד] כיון דנפק מבתר ענפוי דטורא, חמא ליה לר'

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ס) (ישעיה כד) חלק ג' כב : תקוני זהר תי"ג כח : כ ל"ג חו. ל הוי. מ שמא ולי"ג כללא. נ מוסיף ימיניה וקב"ה ארשים לון. ס בכ"י. ע ביה. ו ואתער (י) (בראשית כב) תרומה רסו צ"ו. ימיניה וקב"ה ארשים לון. ס בכ"י. ע ביה. ו ואתער ול"ג כד. צ מוסיף בבקר ויחבש את חמורו. ק ל"ג דהוה אתי. ר בסקולא. ס חמית. ת ל"ג אנפין חותין ישתכחון הכא.

דרך אמת ג] בסקול שמחת החמור ראת. ר"ל ראת חמור א' שבא לנגדך ולכן אתה שמח וצועק ד] מ"ד שיצא מאחורי ראשי ההר מתפשטים באורך מעצם ההר כענפים המתפשטים מעצם האילן וראה שר"א בא לנגדו ורכב על החמור.

באורייתא אתברי בר נש

הסולם

מאמר

הדינים, הנקראים בני אלקים, נשברים, וכולם נשברים לפני הבקר, בעת שמתעורר הבקר בעולם, שהוא הארת החסד דז"א, כשי"א וישכם אברהם בבקר. ואברהם הוא חסד. וע"כ ויריעו כל בני אלקים.

יוד) רבי אלעזר הוה וכו' : ר' אלעזר היה הולך בדרך, מצא את ר' פנחס בן יאיר שהיה בא, וחמורו היה נוער. אמר ר' פנחס, בקולו השמח של החמור, אני רואה ודאי שפנים חדשות תמצאנה כאן. כיון שיצא מאחורי אנפיו של ההר, ראה את ר' אלעזר שהיה בא, אמר, ודאי קול שמחת החמור נתקיים. ירד ר' אלעזר אליו ונשק אותו. אמר לו, אם נאות אתה להתחבר עמי בדרך אחד, נלך ונתחבר יחד. ואם לא, קח דרכך ולך. אמר לו, ודאי כנגדך הלכתי, כיון שמצאתי אותך, אלך אחריך ונתחבר יחד. טופסא, פירושו רצון. כי תרגום, אל תאבה, הוא. אל תטפוס

(כנ"ל בשלח אות קע"ג) שהם ג' קשרים המשפיעים על האמונה, שהיא המלכות.

(ח) ת"ח כל אינון וכו' : בוא וראה, כל אלו העוסקים בתורה, מתדבקים בהקב"ה, ומתעטרים בעטרות התורה, ואהובים למעלה ולמטה, והקב"ה מושיט להם ימינו, שהוא חסד. ומכל שכן אותם שעוסקים בתורה גם בלילה, שהעמירה, שהם משתתפים בשכינה ומתחברים יחד. וכשבא הבקר, הקב"ה מעטר אותם בחוט אחד של חסד, שיהיו נודעים בין העליונים ובין התחתונים.

(ט) וכל אינון כוכבי וכו' : וכל אלו ככבי בקר, בשעה שכנסת ישראל, שהיא המלכות, וכל אלו העוסקים בתורה באים להראות לפני המלך, ז"א, כולם מזמרים ביחד. ז"ש ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. מהו ויריעו. הוא כשי"א, רועה התרועעה הארץ. דהיינו לשון שבירה, כי אלו (דפו"י דף ל"ו ע"א) 225

אלעזר א דהוה אתי, אמר ודאי ב ה קלא דחדוותא אשתלים. נחת ר' אלעזר לגביה, ונשיק ליה, א"ל ו אי טופסא דארחא, ג חד לגבך, ד נזיל ונתחבר כחדא. ז ואי לאו טול ה ארחך וזיל. א"ל, ודאי לקבלך אזילנא, כיון דאשכחנא לך, איזיל אבתרך ונתחבר כחדא.

יא) פתח רבי פנחס ואמר, ו יברכך יי מציון וראה בטוב וגו'. יברכך יי מציון, מ"ט מציון. בגין ו דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. הה"ד כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם. ובג"כ יברכך יי מציון ז דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. וראה בטוב ירושלם, ח דבגיני ציון ירושלם אתברכא, דכיון דציון אתמלי ברכאן, כדן ירושלם אתברכא, ואשתכחו בה רחמים. וכד ירושלם א אתברכא, כל י עמא אתברכא.

יב) כל ימי חיך, דלא יתחזי קשת ביומך, כמה לאבוך. ועל דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חיך. וראה בנים לבניך, דחלי חטאה, כ חסידין, קדישין, כדן שלום על ישראל. מאי שלום על ישראל. אלא, כמאן דאמר שלמא על רישיה דמלכא, דלא יחסר כלא. כך שלום על ישראל, בזמנא דצדיקייא ישתכחו בעלמא.

יג) פתח ר' אלעזר ואמר, ו עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אכותם.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

כ) (תהלים קכח) חלק ג קיו: קכו. ל) (משלי יז). א ל"ג דהוה אתי. ב טקולא. ג ל"ג חד. ד מוסיף נזיל הכא. ה ארחא. ו דתמן שראן ברכאן לאשתתפא [לאשתכחא]. ז ל"ג דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. ח דבגיכ אתברכא [מוסיף ציון]. ט מוסיף אתברכא מציון. י עלמא. כ ל"ג חסידין.
דרך אמת ה) משקל השמחה נשלם בכל דבר וירד רבי אלעזר מהחמור לנשקו כמבואר. ו) אם טופס וצויר הדרך שלפניך הוא לצורכך והוא דרכך שמה צריך לילך בה נלך לכאן ונתחבר כאחד. ז) ואם אין טופס הדרך שלך לכאן קח דרכך הצריך לך ולך. והסיב ודאי לקבלך אזילנא כנגד באתי לקבל פניך אולי אמצאך.

מאמר

הסולם

ציון וירושלים

תטפוס. (משלי א') וכן, בזאת יאותו. מתרגם. בדא יטפסוך. (בראשית ל"ד).
יא) פתח רבי פנחס וכו': פרי"פ ואמר, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. שואל, יברכך ה' מציון, מהו הטעם מציון. ומשיב, כי משם, מציון, שהוא יסוד המלכות, יוצאות ברכות לכל. ז"ש, כי משם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ומשום זה, יברכך ה' מציון, כי משם יוצאות הברכות לכל. וראה בטוב ירושלים, כי בשביל ציון, מתברכת ירושלים, שהיא מלכות, כיון שציון שהוא יסוד המלכות, נתמלא עם ברכות, אז מתברכת ירושלים, שהיא המלכות, ונמצאים בה רחמים, וכשמתברכת ירושלים, מתברך כל העם.
יב) כל ימי חיך: היינו, שלא תהיה נראית קשת בימך, כמו לאבך, ר' שמעון (דסו"י דף ל"ו ע"א) 226

יג) פתח ר' אלעזר וכו': פרי"א ואמר, עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אכותם. בנים, כבר העמדנו, שהם חג"ת דז"א, שהם בנים

ב בנים הא אוקימנא. בני בנים, אלן שאר כתרי מלכא, כד"א (ט) וכל בניך למודי יי. וכתוב (ז) בני ציון היקרים, כד"א ותפארת בנים אבותם, לא מתעטרן בנין אלא באבהן. מ"אן אוליפנא, דבנין לא מתעטרי, ולא משתקיין משקיו דנחלא, אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן, הדא הוא דכתיב (ז) ותפארת בנים אבותם.

(יד) עד דהוו אזלי, מטא עדן צלותא, נחתו וצלו. (ח) עד דהוו מצלי, קפטר חד חויא ברגלוי דחמרא, דרבי פנחס. (ט) קפטא וגעא תרי זמני. בתר דסיימו צלותא, אמר רבי פנחס, ודאי צערא הוא (י) לבעירא דילי, נ דהא יומא דא אקדימנא, והוינא מרחיש באורייתא, ואעבר לי באתר דלכלוכא שריא, והשתא מצערי לה. קמו וחמו חד חויא (ט) קטיר ארגליה, א"ר פנחס, (כ) חויא חויא, זיל (ט) ואסחר קוטרך, בקטפורה דחורא. (ל) אדהכי אתנשר חויא, ונפל קפטירי קפטירי.

(טו) אמר ר' אלעזר, ומה כ"כ מדקדק קב"ה בצדיקייא. אמר ליה, ודאי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (ישעיה נד) לך קנב צ"ד. (ז) (איכה ד) שמות ג ל ל"ג בנים. ט קסטא. נ דודאי. ס קסטא. ע ואתחר; צ"ו. ואסטר.

דרך אמת (ח) בחור שהיו מתפללין היה בא נחש אחד והיה כורך עצמו סביב רגל החמור של ר' פנחס. (ט) הכה החמור ברגליו וצעק שתי פעמים זה אחר זה ושמע רבי פנחס ואמר ודאי יש לחמור איזה צער. (י) לבהסת. (כ) נחש נחש לך וסבב קשרך בקשר החור מקום דירתך ולא תעשה פה קשר לסבב רגל הבהמה. (ל) בתוך כך נפל הנחש מרגל הבהמה חתיכות חתיכות.

וכמה שליחין אית ליה לקב"ה

הסולם

מאמר

בתורה, והחמור העביר אותי במקום ששורה טנופת. וע"כ עתה מצערים אותה. קמו וראו את הנחש קשור ברגלו של החמור, אמר ר' פנחס נחש נחש לך והכרך קשריך במדרון החור שלך, בתוך כך ניתק הנחש מרגל החמור, ונפל חתיכות חתיכות. קפטר, פירושו נכרך, נתקפל מלשון קפדתי כארג (ישעיה ל"ח י"ב) קפטא הוא מלשון קפדה בא (יחזקאל ז' כ"ה) שפירושו חרדה, כלה. קטפורה פירושו מדרון. מלשון הניצוק והקטפדס (טהרות ח') קפטירי, הוא חתיכה לפי הענין. והוא כמו פיפא שפירושו חתיכה.

(טו) אמר ר' אלעזר וכו': ומה כל כך מדקדק הקב"ה עם הצדיקים. אמר לו, ודאי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, ושומר אותם, שרוצה להוסיף להם קדושה על קדושתם. ועתה, חמור זה, כיון שלא שמר הקדושה שלי, ע"כ נצטער, וזה הנחש היה שליח, וכמה שליחים יש לקב"ה, ובכולם הוא עושה שליחותו, ואפילו בחיות

בנים לחכמה ובינה, בני בנים, אלו הם שאר ספירות המלך, דהיינו נה"י, כמש"א וכל בניך למודי ה', שסובב על נה"י. וכתוב, בני ציון היקרים, שהם נה"י דו"א המתחברים עם ציון שהיא יסוד המלכות. כמו שאתה אומר, ותפארת בנים אבותם, שפירושו, הבנים, שהם חג"ת אינם מתעטרים אלא באבות שהם חכמה ובינה, שהם אבות לחג"ת. מכאן למדנו, שהבנים, חג"ת, אינם מתעטרים ואינם מושקים משיקוי הנחל, שהוא הבינה, אלא בזמן שהאבות, חו"ב, מתעטרים ומתברכים, מן הכתר, ז"ש ותפארת בנים אבותם.

(יד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים הגיע זמן תפלה. ירדו והתפללו. בעוד שהיו מתפללים נכרך ונתקפל נחש אחד מסביב רגליו של החמור של ר' פנחס, נתבהל, וגעה החמור שתי פעמים. אחר שגמרו תפלתם, אמר ר' פנחס ודאי צער הוא לבהמתי, ונענשה, מחמת שביום זה הקדמתי ושפתותי היו דובכות (דפו"י דף ל"ו ע"א *) דף ל"ו ע"ב

קב"ה מדקדק בהו בצדיקייא, ונטיר לון, ובעא לאוספא לון קדושה על קדושתיהו והשתא האי חמרא, על דלא נטר קדושתא דילי אצטער. ודא חויא שליחא חויא, וכמה שלוחין אית ליה לקב"ה ובכלהו עביד שליחותיה, ואפילו בחיות ברא. הה"ד (ט) ושלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם. ואפילו ביד גוי, הה"ד, (ט) ישא יי' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ.

(טז) א"ר אלעזר, ובידא דישראל עביד שליחותא. אמר ליה, אין. כגון רשע בידא דצדיק. אבל רשע בידא דישראל רשע אחרא, לא עביד פ ביה שליחותא, אלא בזמנא דאיהו לא מכוון ביה. הה"ד, (ט) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו. וואשר לא צדה דייקא, דלא לקטלא ליה. דא, והאלהים אנה לידו, בגין לאענשא לתרווייהו.

(יז) אמר ר' אלעזר, היכי עביד קב"ה שליחותא בידא דהני, ובידא דגוי. א"ל ואבוך לא קאמר לך. א"ל (ט) עד לא שאילנא.

(יח) פתח ואמר, (ט) והוא ישקיט ומי ירשיע וגו'. והוא ישקיט, בזמנא דקב"ה יהיב שקיטו ושלוה לב"נ, מאן הוא רשאי לאבאשא ליה, ולמעבד ליה קטיגוריא. ויסתר פנים ומי ישורנו. ובזמנא דאיהו אסתיר עיניה מלאשגחא עליה, מאן הוא דישגח עליה, לנטרא ליה, ולמעבד ליה נטירו. ואורחוי דקודשא בריך הוא (ט) בדא, על גוי, ועל אדם יחד. בין לעלמא כלא, בין לעמא חד, בין לחד בלחודוי.

(יט) תא חזי, בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדין לתתא, אתער לגבייהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ויקרא כז.) (ט) (דברים כח.) (ט) (שמות כא.) פ ל"ג ביה, צ מוסיף בגין ואשר. ק כד"א. ר לעלמא (צ) (איוב לד) מקץ יב צ"ד. ול"ג לעמא חד בין.

דרך אמת (ט) עדיין לא שאלתי.

וכמה שליחין אית ליה לקב"ה

הסולם

מאמר

ובידי עכו"ם. א"ל, ואבוך לא אמר לך זה. א"ל עוד לא שאלתינו.

(יח) פתח ואמר וכי: פ"א. הוא ישקיט ומי ירשיע וגו'. והוא ישקיט, הוא, שבזמן שהקב"ה נותן שקט ושלוה לאדם מי הוא, שיש לו רשות להזיק לו ולקטרג עליו. ויסתיר פנים ומי ישורנו, ובזמן שהוא מסתיר עיניו מלהשגיח עליו, מי הוא שישגיח עליו לשמור אותו, ולעשות לו שמירה. ואז באים אלן השליחים הנ"ל, ומזיקים לו. ודרכו של הקב"ה בזה, הוא, על גוי ועל אדם יחד, דהיינו בין לעולם כולו, ובין לעם אחד, ובין לאחד בלבד.

(יט) ת"ח בזמנא דבני וכי: ומפרש דבריו

בחיות השדה. ויש ושלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם. ואפילו ביד עכו"ם, ויש, ישא ה' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ.

(טז) א"ר אלעזר וכי: א"ר. ושואל, וכי ביד ישראל עושה הקב"ה ג"כ את שליחותו. א"ל, כן. כגון רשע על ידי צדיק, אבל רשע בידי ישראל רשע אחר, אינו עושה בו שליחותו, חוץ מבזמן שהוא אינו מכוון בו. ויש, ואשר לא צדה והאלקים אנה לידו, ואשר לא צדה, הוא בדיוק, שלא נתכוון להרוג אותו, רק, והאלקים אנה לידו, כדי לענוש את שניהם. את ההורג והנהרג.

(יז) א"ר אלעזר וכי: א"ר. באיזה דרך עושה הקב"ה את שליחותו בידי אלו הנ"ל (דמיי דף ל"ו ע"ב)

לעילא ימינא דקודשא ב"ה. כדין מתערין כמה ב רחמין, כמה נטורי עלמא, כמה נטורי דבר נש, מימינא ומשמאלא. וכדין אתכפיא שמאלא, ולא יכלא לשלטאה. ובזמנא דבני אנשא לא מתכשרן עובדין לתתא, שמאלא אתער, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, כלהו אתערו, וכלהו אתעבידו שלוחין לאבאשא לגבייהו דבני נשא. דהא אינון דעברו על פתגמי אורייתא, כלהו רשימין באנפייהו, ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא.

(כ) ובג"כ, ה חיותא ו ועע"ז, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, כלהו אקרון שלוחין, לגבי אינון רשימין דמתערי להו. וישראל, אע"ג דלא מכשרן עובדין, כלהו מן סטרא דימינא קא אתיין. ובגין דאתכפיא ימינא בעובדייהו, שלטא עלייהו שמאלא, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, ועל דא, שליחותא בידא דחיותא א וגוי, וכל דדמי לון, דאינון מסטרא דשמאלא, ולא בידא דישראל, דאע"ג ב דחייבא איהו, מסטרא דימינא קא אתי.

(כא) וישראל חייבא, דנפל בידא נ דישראל חייבא אחרא, בזמנא דלא אתכוון ביה, בגין דיתענשו תרווייהו, ויקבלון עונשא לדכאה לון. א"ר אלעזר, מגלן. א"ל אינון בימינא. ולא אתדבקו בשמאלא, ולא אתערבו בהדה לעלמין, ועל דא, לזמנא אחרא אתעברו.

חלופי גרסאות

ו ועע"ז. ת אינון. א ל"ג וגוי. ב דחייב נינהו. ג דחייבא ול"ג דישראל.

דרך אמת נ [א אהבים. ט] נחשים.

הסולם

מאמר

וכמה שליחין אית ליה לקביה

של הרשומים בפניהם, ע"כ שולט עליהם השמאל, וכל אלו הבאים מצד שמאל, וע"כ השליחות היא ביד החיות והעכרים וכל הדומה להם, שהם מצד השמאל, ולא בידי ישראל, שאע"פ שהוא רשע, הוא בא מצד ימין. שצד הזה נכנע ע"י מעשיהם.

(כא) וישראל חייבא דנפל וכו': וישראל רשע שנפל בידי ישראל רשע אחר, הוא רק בזמן שהרשע לא נתכוון להרגו, שאז אינו חטעם שליחות. אלא משום שיענשו שניהם ויקבלו עונש לטהר אותם. אמר ר' אלעזר. מאין לנו זה. א"ל, הם בימין ולא נתדבקו בשמאל ולא נתערבו בו לעולם, כי ישראלים הם שניהם, וע"כ לא יוכל להיות שליח של השמאל, להעניש למי. וע"כ בזמן אחר, דהיינו בזמן שהישראלים הרשעים מתכוונים להרוג, נעברו מן העולם.

א"ר

דבריו. בוא וראה בזמן שמעשי בני אדם טובים למטה, מתעוררת עליהם מלמעלה ימינו של הקביה. אז מתעוררים כמה אהבים, כמה שומרי העולם, כמה שומרי האדם, מימין ומשמאל לשמרו. הן מצד החסד והן מצד הגבורה, ואז נכנע השמאל, ואינו יכול לשלוט. ובזמן שמעשי בני אדם אינם טובים למטה, מתעורר עליהם צד השמאל שהוא דינים, וכל אלו הבאים מצד שמאל. כולם מתעוררים, וכולם נעשים שליחים להרע לבני אדם. כי אלו שעברו על דברי תורה, כולם רשומים בפניהם, וניכרים לאלו המתעוררים מצד שמאל.

(כ) ובג"כ חיותא ועכו"ם וכו': ומשום זה החיות ועכרים וכל אלו הבאים מצד שמאל, כולם נקראים שליחים אל אלו הרשומים בפניהם. כנ"ל, ומתעוררים אליהם. וישראל, אע"פ שאין מעשיהם טובים, כולם באים מצד ימין, ומשום שנכנע הימין ע"י מעשיהם הרעים,

(דפו"י דף ל"ו ע"ב)

(כב) אמר רבי אלעזר, מנא לן. אמר ליה, תא חזי מן ד (ק) פלגש בגבעה, דאף על גב דחייבי ניהו, לא בעא קודשא בריך הוא דיתערון גבייהו חייבי ישראל אחרנין. ועל דא ה מיתו כל אינון זמנין דמיתו. עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו, ו מיתו דאתאבידו, דאשתארו אינון (ו) זכאין יתיר, דיעבדון מלה בארע קשוט. ואע"ג דזכאין אינון, לא אתייהב מלה, אלא לאינון דאתייהב. כד ז שקילן עלמין כחדא, עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וההוא זמנא, לא אשתכחו עלמין שקילן כחדא.

(כג) ועל דא, חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין, לאו אינון שלוחי מלכא, דהא לא אתיין מסטרא דשמאלא. ה מתל לבני נשא דחבו למלכא, אתער (ט) סנטירא לגבייהו, לתפשא לון, ולאענשא לון, לאינון דחבו למלכא. קם חכים חד ט מגייהו, ואתערב בהדי בני סנטירא, זקף סנטירא עינוי וחמא ליה. איל מאן יהבך לגבון, ולאן את מאינון דחבו למלכא, הא את . אתענש בקדמיתא, שקילו ליה כ וקטלוהו.

(כד) כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין, ו לא אתדבקו בשמאלא, ולא אתערבו בהדה לעלמין. וכד אינון גרמין בחובייהו, דאתכפיא ימינא, ואתער שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה, אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ק) (שופטים כ).

ד ל"ג פלגש. ה מוסיף מיתו מישראל. ו אתאבידו ול"ג מיתו. ז שקילו עמא. ח ל"ג מתל. ט ביגיהו. י אענש. כ וקטליגהו. ל ל"ג מן ולא ער וכו'. דרך אמת [ע] שוטר העיר ונקרא כן על שם שוטר בני האדם על לחייהם ובלשון ערבי סטאירי.

מאמר

הסולם

וכמה שליחין אית ליה לקבייה

זה כעין זה, וע"כ היו הצדיקים יכולים להעניש ולהרג, אע"פ שלא יהיה כזה למעלה. (כג) ועל דא חייבין וכו': וע"כ רשעי ישראל אל רשעים אחרים. אינם שלוחי המלך, שהרי אינם באים מצד שמאל. משל לבני אדם שחטאו למלך, נתעורר השוטר אליהם לתפושם ולהענישם, לאותם שחטאו למלך. קם חכם אחד, מבני העיר, ונתערב בין בני השוטר שהם העוורים של השוטר, נשא השוטר עינוי וראה אותו. אמר לו מי נתן אותך אצלנו, ואין אתה מאותם שחטאו למלך, הרי אתה תענש בתחילה. לקחו אותו והרגוהו. (כד) כך ישראל מסטרא וכו': כך ישראל באים מצד ימין, ולא נדבקו בשמאל, ולא נתערבו עמו לעולם. וכשהרשעים גורמים בעונותיהם להכניע הימין, ומתעורר השמאל וכל אלו הבאים מצדו להענישם, אם קם אחד מישראל, שהוא הימין, להתערב ביניהם, מכירים אותו, ואומרים לו, וכי אין אתה מאותם הבאים

(כב) א"ר אלעזר מנא לן וכו': א"ר מאין לנו זה, שאם ישראלים רשעים מתכוונים להרג הם נעבדים מהעולם. אמר לו, בוא וראה, מן פלגש בגבעה, שאע"ג שבני גבעה היו רשעים, לא רצה הקב"ה שיתעוררו להענישם רשעים אחרים מבני ישראל, וע"כ מתו כל הפעמים שמתו, במלחמות הראשונות, עד שכל הרשעים שנתעוררו להענישם מתו ונאבדו ונשארו הצדיקים ביותר, שעשו הדבר בדרך האמת. ואע"פ שהם צדיקים, בשעה שהעולמות שקולים כאחד, שעולם התחתון הוא נותנהג כעין עולם העליון, לא ניתן הדבר, אלא למי שניתן, דהיינו רק לאותם הבאים משמאל, שהם החיות והעכוסים, כי בשעה שעולם התחתון מתנהג כעין העליון, אין הענפים של ימין יכולים להיות שליחים למעשי השמאל, להרוג ולהעניש. כי למעלה לא יתחלפו הדברים לעולם. ובזמן ההוא של המלחמות בפלגש בגבעה, לא היו נמצאים העולמות שקולים יחד, (דטו"ר דף ל"ו ע"ב ט) דף ל"ו ע"א) 230

אשתמודען ביה, אמרי ליה לאו את מאינון דקא אתיין מסטרא דימינא, דאתכפיא מחובייהו, ולאו את מאינון דחבו למלכא מאן יהבך לגבן. אשתכח דאיהו ם אתענש בקדמיתא. ושלמה מלכא צווח לקבלייהו, ואמר ׀ עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. לרע לו ודאי, בגין דלאו ׀ שליחא דמלכא איהו, ולא אתי מההוא סטרא.

(כה) אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא, דהא תנינן, דאית ימינא ואית שמאלא, רחמי ודינא, ם ישראל ץ לימינא, ועע"ז לשמאלא. ישראל אע"ג דחייבי נינהו, ף ואתכפיין, אינון בימינא, ולא אתדבקן בשמאלא, ולא אתערבון בהדה לעלמין. ובג"כ כתיב, ן הושיעה ימינך וענני. זכד אסתלק ימינא ישראל דאתדבקון בהדיה, יסתלקון ויתעטרון ביה. כדין אתכפיא שמאלא, וכל אינון דאתו מסטריה, הה"ד ן ימינך י" תרעץ אויב.

(כו) פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מאי יום השמיני. אלא כתיב ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת, בשבעת ימים מבעי ליה, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מאי כי שבעת ימים ם ימלא.

(כז) אלא, זכאין אינון כהני, דמתעטרי בעטרוי דמלכא קדישא, ומשיחין במשח רבות קדישא, בגין דאתער ף משחא עלאה, דמשקי לכל שבעה, ואתמשחן

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ר) (קהלת ח.) (ט) (תהלים ט) ויצא קמ צ"ג. ת) (שמות ן אענש. ן שליחותא. ט מוסיף ישראל ועמין עע"ד ישראל. ע ל"ג לימינא. ף אתכפיין. ם ל"ג ימלא. ף מוסיף משחא אחרא.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

הבאים מצד ימין, שנכנע מחמת עונות הרשעים, ואין אתה מאותם שחטאו למלך, מי נתנך אצלנו, ונמצא שהוא נענש תחילה. ושלמה המלך צווח כנגדם, ואמר, עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, לרע לו, ודאי, משום שאינו שליח המלך ואין בא מאותו צד. השמאל. (כה) אמר ר"א ודאי וכו': אמר ר' אלעזר ודאי כך הוא. כי למדנו שיש ימין ויש שמאל, שהם רחמים ודין, ישראל הם לימין, ועמים עכו"ם לשמאל, ישראל אע"פ שהם רשעים, ונכנעים, הם בימין, ואינם מתדבקים בשמאל, ואינם מתערבים עמו לעולם, ומשום זה כתוב, הושיעה ימינך וענני, כי כשמתעלה הימין, ישראל הדבקים בו מתעלים ומתעטרים בו, או נכנע צד השמאל, וכל אלו הבאים מצדו. ז"ש ימינך ה' תדעץ אויב.

מאמר ויהי ביום השמיני

(כו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. שואל,

ויהי ביום השמיני, מהו יום השמיני. אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. אומר, כי שבעת, בשבעת ימים היה צריך לומר, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מהו, כי שבעת ימים ימלא.

(כז) אלא זכאין אינון וכו': אלא אשרי הם הכהנים שמתעטרים בעטרותיו של המלך הקדוש, שהוא ז"א ועטרותיו הן האורות דבינה, ומשוחים בשמן המשחה הקדוש, שעל ידי זה מתעורר שמן העליון, שהיא שפע החכמה אשר בבינה, המשקה לכל שבע הספירות חג"ת נהי"מ, שנמשחות מאותו משחת קדש שבבינה. וכל אלו שבעת הנרות, שהם ז"ס, גדלקים של כל השבעה וע"כ נאמר עליהם שבעת ימים ימלא, דהיינו ששבעת ימים, שהם ז"ס הכלולים בבינה, הם ימלאו את ידכם משמן המשחה. ע"י שיטפיעו בו"ס דז"א, וכולם כל ז"ס דז"א, נכלים בו, בבינה.

מההוא רבות קדישא, ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין, והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה, וכלהו ביה אתכלילו.

כח) ותנינן שיתא אינון, וכלהו אתכלילן בהאי, ודא הוא כללא דכלהו, ובגין כך שבעת ימים ד ימלא, דהא בהאי תליין. וע"ד, אקרי כ"י, בת שבע. ש מאי איהי בת שבע. דאיהי כלילא משיתא אחרנין.

כט) כיון דהאי שבעה, אשלים להו לכהני, ואעטר לון, ת ומשח לון בכלא, כד מטו לכ"י דאיהי תמינאה, אתפקד אהרן לקרבא עגל, בגין דאיהו בריה דפרה, לכפרא על ההוא חובא דעגל אחרא דעבד אהרן, א וחב לגבי פרה, דאיהי ב תמינאה, שלימו ג דאמוני ישראל. ואשתכח כהנא שלים בכלא, בתמינא מיני לבושין דיקר, שלים בכל כתרין, שלים לעילא, שלים לתתא.

ל) ובכלא, בעי לאחזאה עובדא. וע"ד אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא, בגין דיתער הכי לעילא, וישתכח כלא ד בגוונא חד, וכדין אתברכאן עלמין כלהו, ומשתכחין ברכאן על ידא דכהנא. והכא אשתלים כהנא בכלא כדקא חזי. לא) ה עגל למה. דכתיב עגל בן בקר לחטאת, בגין ההוא חטאת, דעבד בקדמיתא. ואיל לעולה, מ"ט איל. בגין איל דיצחק, דהוא עולה תמימה, והאי אתחזי לקרבא, לאשלמא כלא. והאי אתר, מסטרא דיצחק אשתאב. והאי איל

חלוסי גרסאות

י אלא. ש [בת] מאינון [מההוא] שבע ול"ג מאן איהו בת שבע. ת ל"ג ומשח לון. א וחב. ג תמימה. ג דממוני. ד כגוונא. ה איל.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

בנו של פרה, הרומח על המלכות, כדי לכפר על עון ההוא. על עגל האחר שעשה אהרן, וחטא אל הפרה. שה"ס המלכות, שהיא השמיני לז' ימים הנ"ל, שהיא נקראת שלומי אמוני ישראל. ואז נמצא הכהן שלם בכל, בשמונה מיני לבושי כבוד, שלם בכל הספירות, שלם למעלה שלם למטה.

ל) ובכלא בעי לאחזאה וכו': ובכל דבר צדיכים להראות מעשה למטה. ועל כן נעשה באהרן מעשה למטה, דהיינו שבעת ימים שלא יצא מן המשכן והקרבת הקרבן ביום השמיני, כדי שיעורר כך למעלה, וימצא דבל באפן אחר, ואז מתברכים כל העולמות, והברכות נמצאות על ידי הכהן. וכאן נשלם הכהן בכל השלמות כראוי.

לא) עגל למה וכו': עגל למה. הוא שכתוב, עגל בן בקר לחטאת שפירושו, משום אותו החטאת, דהיינו החטא, שעשה מתחילה, שהוא העגל. ואיל לעולה, שואל, מהו הטעם שהקריב

כח) ותנינן שיתא אינון וכו': ולמדנו שהם רק ששה ימים, חגי' נה"י, והם כלולים בזה, בבניה וזו הבניה היא כלל כולם, וע"כ נבחנת ליום בפני עצמה, ומשום זה כתוב, שבעת ימים ימלא, שהם חגי' נה"י דז"א עם הבניה, כי בזה תלויים, מפני שחגי' נה"י דז"א תלויים בבניה, וע"כ היא נמנית עמהם. ועל זה נקראת כנסת ישראל, שהיא המלכות, בת שבע, מהו שנקראת בת שבע. היא משום שהיא כלולה משש ספירות אחרות, וא"כ היתה צריכה להקרא בת שש, אלא שעם בחינתה עצמה היא שבע. אף כאן כיון שהבניה כלולה משש אחרות, היא נבחנת ג"כ ליום בפני עצמה להספר עמהם, והם שבעה ימים.

כט) כיון דהאי שבעה וכו': כיון ששבעה זה, שהיא בינה עם ששת ימים הכלולים בה כנ"ל, השלים הכהנים, והעטיר אותם, ומשח אותם בכל, כאשר הגיעו לכנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא יום השמיני, אחריהם של שבעת ימים שהם בינה חגי' נה"י, נצטוה אהרן להקריב עגל, משום שהוא (דס"ו דף ל"ז ע"א) 232

בגין איל דיצחק מתקרבא עולה, ו דהא עולה לעילא סלקא, ובגין לאעטרא
ז לה בשלימותא. עגל ואיל: עגל בגינה, כדקאמרן. איל, לאשלמא * " לה
בשלימו דיצחק כדקא חזי.

(לב) וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי, מקריבין כגוונא דא, דכתיב ושור
ואיל לשלמים לזבוח לפני יי. * שור, על מה דחבו. ואיל לאשלמא להאי אתר
בשלימו דיצחק.

(לג) מ"ש בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת, ולא כתיב בישראל שור
לחטאת. אלא, ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא, ובגין דקבילו עונשא בכמה
אתר, על דא קב"ה לא בעא לאדכרא לון חובייהו כדקדמיתא, ועל דא לא כתיב
הכא לחטאת, אלא לשלמים, בגין לאחזאה שלמא, דהא קב"ה בשלמא בהו
בישראל על דא.

(לד) אבל אהרן, דהא לא קביל עונשא מצלותא דמשה, דכתיב * ובאהרן
התאנף יי וגו'. וכתיב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא, ועד כען חובא הוה
תלי, כתיב ועגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, * בגין דיכפר חוביה, ויתדכי
וישתלים בכלא.

(לה) ובהווא יומא אשתלימו עלאין ותתאין. ואשתכח שלמא בכלא,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ו בגין דאיהי עולה. ז ליה. ח ליה. ט חד על מה
דחבו וחד וליב שור וליב ואיל. י הא. כ מוסיף ואיל
לעולה בגין.

(א) (דברים ט) כי תשא ל צ"ו.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

דהיינו לתקון הפגם. ואיל, להשלים אותו מקום.
שהוא המלכות בשלמותו של יצחק. כנ"ל בסמוך.
(לג) מ"ש בכהנא דכתיב וכו': שואל.
מה השינוי, שבכהן כתוב. עגל לחטאת,
ובישראל, לא כתוב שור לחטאת. ומשיב,
אלא ישראל קבלו עונש מתחילה, ומשום
שקבלו עונש בכמה מקומות, כלומר בכמה
אפנים, על ידי בני לוי, והשקאה וכו' על
כן לא רצה הקב"ה להזכיר להם עונשם
כבתחילה, ועל כן לא כתוב כאן לחטאת,
אלא לשלמים. כדי להראות שלום, שהקב"ה
הוא בשלום עם ישראל על זה.
(לד) אבל אהרן דחא וכו': אבל אהרן
שלא קבל עונש על חטא העגל מחמת תפלתו
של משה, שכתוב, ובאהרן התאנף ה' וגו'.
וכתוב, ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא.
ועד עתה היה העון תלוי, ע"כ כתוב, ועגל
בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, כדי שיתכפר
עונו ויטהר, ויהיה נשלם לגמרי.
(לה) ובהווא יומא אשתלימו וכו':
וביום

שהקריב איל. ומשיב, משום האיל דיצחק,
דהיינו האיל שהקריב אברהם במקום יצחק,
שה"ס המיתוק של יצחק, שהוא עולה תמימה,
והאיל הזה היה ראוי להקריב ולהשלים הכל,
דהיינו להמתיק את השמאל ולהשלימו, ומקום
זה, שהוא מלכות, מצד יצחק הוא שואב. כי
המלכות נבנית מצד שמאל שהוא יצחק, וע"כ
צריכים להשלימה משם. ואיל זה נקרב לעולה,
משום אילו של יצחק, כי עולה עולה למעלה,
לבינה, כדי לעטר אותה, את המלכות, בשלמות.
עגל ואיל, עגל היא בשבילה, כמו שאמרנו,
דהיינו, כדי לתקן הפגם שפגם במלכות ע"י
עשית העגל (כנ"ל אות כ"ט) איל, הוא להשלים
אותה בשלמותו של יצחק כראוי, כי יצחק
עצמו, ה"ס שמאל, שה"ס שור, והאיל, הוא
המיתוק והשלמות שלו.

(לב) וישראל דחבו עמיה וכו': וישראל
שחטאו עם הכהן יחוד בזה, בחטא העגל, מקריבים
כעין זה שכתוב, ושור ואיל לשלמים לזבוח
לפני ה'. שור, הוא על מה שחטאו, בעגל,
(דפו"י דף ל"ו ע"א *) דף ל"ו ע"ב)

בחדוותא דלעילא ותתא ואלמלא דאשתכח ערבוביא דבני אהרן בההוא יומא, מן יומא דאסתלקו ישראל מן ימא, לא אשתכח חדוותא דעלאי ותתאי כההוא יומא. בההוא יומא אתעבר ההוא חובא מן עלמא, ואשתכחו כהנא וישראל מתדכאן מניה. ה ההוא יומא, אתעברו כל אינון מקטרגין דלעילא, והוּו אזלין ושטאן בסחרנייהו דישראל, ולא אשתכחו בההוא עדנא.

(לו) עד דגרים שעתא, וקמו נדב ואביהוא ׀ וערבבו חדוותא דכלא. ואשתכח רוגזא בעלמא, הה"ד, וירא כבוד יי אל כל העם, מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו'.

(לז) תנו, בההוא יומא חדוותא דכ"י הוות, לאתקטרא בקיטורא דמהימנותא בכלהו קשרין קדישין. דהא קטרת קשיר כלא כחדא, ובג"כ אקרי קטרת. ואינון אתו, וקשירו כל אינון אחרנין כחדא, ושרו לה לבר, דלא נ קשרו לה בהדייהו, וקשירו מלה אחרא. ובגין כך, אזור ׀ לון לכהני לבתר, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש.

(לח/א) ובכמה גוונין ערבבו חדוותא דכנ"י. חד דלא אתנסיבו, ולא אתחזיין לקרבא, ולא תברכא עלמין על ידיהו. וחד דלא הוה שעתא כדקא יאות. וחד דדחקו שעתא. וחד, דהא מקדמת דנא, נפק נימוסא דלהון, ויקריבו לפני יי אש זרה וגו'. ודאי מלה אחרא אתקשרו בקשורא דא, ׀ ושרו לכנ"י לבר.

מסורת הזהר

(ב) (ויקרא טז) נח ק צ"א.

חלופי גרסאות

ל בההוא ; מוסיף כל ההוא. ׀ ועכבו. נ קטרו. ׀ להו. ע דשרו.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

כי קטרת מקשרת את הכל כאחד, ומשום זה נקראת קטרת. והם נדב ואביהוא, באו וקשרו כל אלו האחדים, שמסטרא אחרא, יחד. והשרו אותה, את המלכות, מבחוץ, שלא קשרו אותה עמהם, עם הספירות דז"א. וקשרו דבר אחד, במקום המלכות. וע"כ הזהיר אכ"כ את הכהנים, שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. דהיינו שיקשר המלכות הנקראת. זאת.

(לח/א) ובכמה גוונין ערבבו וכי. ובכמה אפנים ערבבו את השמחה של כנסת ישראל, אחד, שלא נשאו אשה, ולא היו דאויים להקריב, ושיתברכו העולמות על ידיהם. ואחד, היתה דאוייה השעה להקרבת קטרת, שלא היה בזמן העלאת הנרות והטבת הנרות כניל (צו) אות קנ"ב) ואחד, שדחקו השעה לרשת הכהונה בחיי אביהם, (כמ"ש שם אות קנ"ב). ואחד, שעור מקודם לכן, מטרם שנתנו הקטרת, יצא המשפט שלהם, שכתוב ויקריבו לפני ה' אש זרה

וביום ההוא נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שלם בכל, שמחה למעלה ולמטה, ואם לא היתה נמצאת ההפדעה של בני אהרן ביום הזה, מיום שעלו ישראל מן הים, לא היתה נמצאת שמחת עליונים ותחתונים כביום ההוא. ביום ההוא, נעבר אותו העון, של העגל, מן העולם, ונמצאו הכהנים וישראל שנטהרו ממנו. ביום ההוא, נעבר כל אלו המקטרגים שלמעלה, והיו הולכים ומשוטטים מסביב ישראל, ולא נמצאו בעת ההיא.

(לו) עד דגרים שעתא וכו': עד שגרמה השעה, וקמו נדב ואביהוא ועדבו שמחת הכל, ונעשה כעס בעולם, ז"ש וירא כבוד ה' אל העם. מיד, ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו'.

(לז) תנו בההוא יומא וכו': למדנו ביום ההוא, היתה שמחת כנסת ישראל, שהיא המלכות, להתקשר בקשר האמונה בכל הקשרים הקדושים דהיינו בכל הספירות דזעיר אנפין, (דפ"י דף ל"ו ע"ב)

לח/ב) א"ל רבי פנחס, לא תימא דאינון שארו לה לבר, אלא כ"י לא אתקשרא על ידיהו. דהא בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, כ"י לא שריא בינייהו כלל. בגין כך אזהר לכהני, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, דישתכח דכר ונוקבא. ועל דא לא ייעול כהנא לקודשא, עד 9] דיתנסיב. בגין דישתתף בקשורא דכ"י. דמאן דלא אנסיב, שארי לה לכ"י לבר, והיא לא אשתתפא בהדיה, ועל דא אשתכח ערבוביא בההוא יומא לגביהו.

לט) ויהי ביום השמיני, רבי יוסי פתח ואמר, 10] כשושנה בין החוחים כן רעיתי בן הבנות. כשושנה בין החוחים, דא כנסת ישראל, והא אוקמוה דקב"ה משבח לה לכנסת ישראל, וחביבותא דקב"ה לקבלהא, לאתדבקא בה. ועל דא, מאן דאנסיב, בעי לשבחא ליה לקב"ה, ולשבחא לה לכנ"י, דהא תנינן בכלא בעי 9] לאחזאה עובדא, כמה דאיהו ב"נ מתדבק בבת זוגיה, וחביבותא דיליה 2] לקבלה, כד אתי למפלח קמי מלכא קדישא, הוא אתער זווגא אתרא, דהא קב"ה חביבותא דיליה לאתדבקא בכ"י, ומאן דאתער מלה, קב"ה מברך ליה, וכ"י מברכא ליה, והא אתמר. 3] ועל דא שבחא דקב"ה דמשבח לה לכ"י, כשושנה דאיהי בין החוחים,

חלופי גרסאות

9] לאתחזאה. 2] לקבלא. 3] לה.

מסורת הזרה

ג) (ויקרא ט) לעיל אות א צ"א. ד) (שיר ב) הקסה"ו א צ"א

דרך אמת 9] שישא אשה.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

ישראל, ואהבת הקב"ה היא כנגדה, להתדבק בה. וע"כ מי שנשא אשה צריך לשבח להקב"ה ולשבח לכנסת ישראל. כי למדנו, בכל מצוה, צריכים להראות אהבה במעשה, כמו שאדם הוא מתדבק בבת זוגו ואהבתו כנגדה, כי כשבא לעבוד לפני מלך הקדוש, הוא מעורר זוג אחר עליון, כי הקב"ה, אהבה שלו היא להתדבק בכנסת ישראל, ומי שמעורר הדבר, הקב"ה מברך אותו, וכנסת ישראל מברכת אותו, וכבר למדנו.

מ) ועל דא שבחא וכו': וע"כ, השבח שהקב"ה משבח את כנסת ישראל, שהיא המלכות, הוא, כשושנה שהיא בין החוחים, שהיא טובה ביותר ועולה על הכל, כך כנסת ישראל בין שאר המחנות, משום שעולה ומתעטרת על כולם. וזהו, שושנה בין החוחים ואתרוג בין החוחים. כי שושנה ואתרוג, הם שמות המלכות, שהיא בין החוחים. להראות שבח כנסת ישראל על כולם.

פירוש

זרה וגר. ודאי דבר אחר, דהיינו הס"א, נקשר בקשר הזה, והשרו כנסת ישראל, שהוא המלכות, מבחוק.

לח/ב) א"ל ר' פנחס וכו': א"ל ר"פ, אל תאמר שהם השכינו אותה בחוק, אלא כנסת ישראל לא נקשרה על ידיהם, בז"א, כי בכל מקום שלא נמצא דכר ונוקבא כנסת ישראל אינה שורה ביניהם כלל, משום זה הזהיר את הכהנים, שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, דהיינו שימצאו דכר ונוקבא, שאם לא כן לא ישרה זאת, שהיא המלכות. וע"כ לא יבא הכהן אל הקדש עד שישא אשה, כדי שישתתף בקשר דכנסת ישראל. כי מי שלא נשא אשה הוא משרה לכנסת ישראל בחוק, והיא אינה מתחברת עמו. וע"כ נמצא אצלם ביום ההוא ערבוביא.

לט) ויהי ביום השמיני וכו': ר' יוסי פתח ואמר, כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. כשושנה בין החוחים, וזהו כנסת ישראל, העמידוהו, שהקב"ה משבח את כנסת

דאיהי מעליא וסלקא על כלא. כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין, בגין דהיא סלקא * ומתעטרא על כלא. ודא שושנה בין החוחים, ואתרוג בין החוחים, לאחזאה שבחא דכ"י, על כלא.

(מא) ת"ח, כ"י מתברכא ע"י דכהנא, וישראל מתברכאן ע"י דכהנא. וכהנא מתברכא ע"י דכהנא עלאה, הה"ד, ה) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם.

(מב) כתיב ה) זכר רחמין יי' וחסדיך כי מעולם המה. זכר רחמין, דא יעקב. וחסדיך, דא אברהם. כי מעולם המה, ומעולם נטל לון קב"ה, וסליק לון לעילא, ועבד מנייהו רתיכא קדישא, לאגנא על עלמא. ובגין דהוה מעולם, הואי דכיר להון לאגנא ולרחמא על עלמא. כגוונא דא. נטיל * קב"ה לצדיקייא מן עלמא, וסליק לון לעילא, לאגנא על עלמא.

(מג) ואי תימא יצחק אמאי לא אזכר הכא. אלא ה) אשתאר לאתפרעא מאינון דעאקין לבנוי, הה"ד ז) עוררה את גבורתך. וכתיב, ח) יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו', ודא הוא יצחק, דאסתלק מהכא. ר' חייא אמר, זכר רחמין יי' וחסדיך, אלין אינון יעקב ואברהם, דבעינן להון לאגנא עלן. אבל יצחק, למעבד קרבין קיימא, ובגיני כך לא בעינן ליה לגבייהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (במדבר ו) מקץ מ צ"ג. ו) (תהלים כה) ב"ב ש"ב צ"ו זהר חדש צ ט"ב שכי"ט. ז) (תהלים פט). ח) (ישעיה מב) בשלח כא צ"ל.

ד ל"ג ישראל מתברכאן ע"י דכהנא. ש ל"ג קב"ה ; לקב"ה צדיקייא. ת ואשתדל.

הסולם

מאמר

ויהי ביום השמיני

זה יעקב. וחסדיך, זה אברהם. כי מעולם המה, שמעולם לקחם הקב"ה, והעלה אותם למעלה, ועשה מהם מרכבה קדושה להגן על העולם, ומשום שהם מן העולם, הוא זוכר אותם להגן ולרחם על העולם. כעין זה לוקח הקב"ה צדיקים מן העולם, ומעלה אותם למעלה. להגן על העולם.

(מג) ואי תימא יצחק וכו' : ואם תאמר, יצחק, למה לא נזכר כאן. ומשיב, אלא שנשאר להפרע מאלו שמצירים לבניו. ז"ש, עוררה את גבורתך. וכתוב ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'. וזה הוא יצחק, שאינו נזכר כאן. כי יצחק הוא מדת הגבורה, שזכותו שמורה ליוס נקט. ר' חייא אמר, זכר רחמין ה' וחסדיך, אלו הם יעקב ואברהם, שצדיקים אותם להגן עלינו. אבל יצחק עומד רק לעשות מלחמות שהוא בהיפך הרחמים והחסדים, ומשום זה, לא צריכים אותו אצלם. כדי שלא יעורר הדין.

פירוש. הכלים דאחורים של המלכות, נפלו לעולם הבריאה, שהחצונים יש להם שם אחיזה בה, ובעת הזאת היא בין החוחים, ובגדלות כשהיא בווזג עם ז"א היא מעלה אלו הכלים דאחורים שלה מן עולם הבריאה ומן החצונים, והם נעשים כלים לאור החכמה, כי אין אור החכמה מקובל רק בכלים דאחורים האלו, (כנ"ל בהקס"ז דף ו' ד"ה ואלמלא) ונמצא שהם עולים על כולם. וזה שמשבח אותה. כשושנה בין החוחים וגו'. וכן אתרוג הוא בין החוחים כי כל השבח נוטלת משם.

(מא) ת"ח כ"י מתברכא וכו' : בוא וראה, כנסת ישראל מתברכת ע"י הכהן, וישראל מתברכים ע"י הכהן. והכהן מתברך ע"י הכהן העליון, שהוא חסד דז"א, ז"ש, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. (מב) כתיב זכר רחמין וגו' : כתוב, זכר רחמין ה' וחסדיך כי מעולם המה. זכר רחמין,

(מד) ד"א כי מעולם המה, דכד ברא קב"ה עלמא, נטל יצחק וברא ביה עלמא. חמא דלא יכיל למיקם בלחודוי, נטל אברהם וקיים ביה עלמא. הה"ד (ט) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם. חמא דבעיין קיומא יתיר, נטל ליעקב, ושתף ליה ביצחק, וקיים עלמא. הה"ד ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ועל דא, באברהם ויעקב אתקיים עלמא. ובג"כ כי מעולם המה.

(מה) ר' יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, לבתר דאשתלים אהרן, באינון ד' יומין, ואתעטר א' בהו, יומא תמינאה בעיא לאשתלמא מן שבעה, דאשלמותא ע"י דכהנא, ועל דא פולחנא בתמינאה, לאתעטרא מן שבעה. ולאשתקנא כהנא על ההוא ב' דחב בקדמיתא.

(מו) הה"ד, ויאמר אל אהרן קח לך עגל, הא אוקמוה עגל ודאי, לכפרא על ההוא עגל, דכתיב (י) ויעשהו עגל מסכה. בן בקר, מ"ט בן בקר, ולא בן פרה. אלא איהו בעי לאשתקנא לגבי פרה, לא אתחזי לקרבא מינה לגבה. מאן דשדר דורון למלכא, חמיתון דנסיב מבי מלכא, ויהיב למלכא, אלא דורנא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (בראשית ב) הקסה"ז כג צ"א. (י) (שמות לב) א' בההוא יומא; בההוא משח רבות קרישא עלאה. ב' דקביל; מוסיף חובא דחב. ספורי קג צ"ע.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

הוא ודאי לכפר על עגל הזה שחטא בו, שכתוב ויעשהו עגל מסכה. בן בקר. מהו הטעם, בן בקר ולא בן פרה. אלא כיון שהוא צריך להתתקן אצל הפרה, הרומזת על המלכות, שפגם בה במעשה העגל, ע"כ אינו ראוי להקריב ממנה אליה. וע"כ לא נאמר, בן פרה. כי מי ששולח מתנה למלך, הראיתם, שיקח מבית המלך, ויתן להיות מבית אחר, ולא מבית המלך. ר' יוסי אמר הרי משלו אל שלו אינו ראוי להקריב. כי חטא בעגל ומקריב עגל, והיה לו להקריב מין אחר. ומקשה על דברי ר' יהודה. אמר רבי יהודה, משום זה בן בקר ודאי, ולא בן פרה. פירוש. בקר רומז על שור, שהוא מדת הגבורה דז"א. ופרה רומזת על המלכות. וגם המלכות כוללת ג' פנים פני אריה פני שור פני נשר. ואם היה כתוב עגל בן פרה, היה זה רומז לפני שור הכלול במלכות. וזה לא יתכן, כיון שפגם במלכות צריך להיות התקון ממקום אחר. וזהו שר' יהודה השיב לר' יוסי, בן בקר ודאי, כי עגל בן בקר רומז על פני שור שבז"א, שממנו ממשיכים תקון אל המלכות, וע"כ אין זה משלו על שלו, אלא ממקום

(מד) ד"א, כי מעולם המה: כי כשברא העולם לקח את יצחק וברא את העולם, דהיינו שברא העולם במדת הדין, ראה שאין הדין יכול לעמוד בלבדו, לקח אברהם, שהוא חסד, וקיים עמו את העולם. זה שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם. ראה שצריכים יותר קיום, לקח את יעקב, שהוא מדת הרחמים, ושתף עם יצחק, שהוא דין, וקיים העולם. ז"ש, ביום עשות הויה אלקים ארץ ושמים, שהויה הוא מדת הרחמים, ואלקים הוא מדת הדין. וע"כ באברהם ויעקב נתקיים העולם. ומשום זה כתוב, כי מעולם המה.

(מה) ר' יהודה פתח ויהי ביום השמיני: אחר שנשלם אהרן באלו שבעת הימים, שהם בינה חג"ת נה"י (כנ"ל אות כ"ח) ונתעטר בהם, אז יום השמיני, שהוא מלכות, צריך להשתלם מן ז' דמילואים על ידי הכהן. וע"כ העבודה היא בשמיני, כדי להתעטר מז', שהם בינה חג"ת ונה"י, ושיתתקן הכהן על עון העגל שחטא מתחילה.

(מו) הה"ד ויאמר אל וגו': ז"ש, ויאמר אל אהרן קח לך עגל. והרי העמידוהו, עגל.

לשדרא למלכא, מבי אחרא אצטריך, ולא מבי מלכא. ר' יוסי אמר, מדידה לדידה לא אתחזי. אמר ר' יהודה בג"כ בן בקר ודאי ולא בן פרה. (מז) לחטאת: לדכאה על ההוא חובה דחב ביה. ואיל לעולה תמימים. תמימים, תמים מבעי ליה. אי תימא דעל איל ועגל קאמר, לאו הכי. דהא תרווייהו לא סלקין לעולה, דהא כתיב לעולה תמימים, ועגל לחטאת סלקא, מהו תמימים, וכתיב איל.

מח) אלא אילו דיצחק, לקרבא לגבי פרה, דאדכר תרי זמני בקרא, חד דכתיב וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל, נ הא חד, וחד וילך אברהם ויקח את האיל, הא תרי, ויעלהו לעולה. וע"ד איל לעולה תמימים, תרי איל, דאיהו תרי. ועל דא גבורות תנינן, ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (בראשית כב) וירא קנב צ"א.

נ ל"ב הא חד.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

קו השמאל כולו מאורותיו. ואח"כ בפעולה שניה גונו את מדת הדין, ומעלה המלכות לבינה ונמתקת שם במדת הרחמים (כמ"ש) לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר עש"ה) כי ע"י מסך זה ממשיך תחילה הקטנות דבינה. ואח"כ ע"י הארה עליונה מוריד המלכות מבינה ומתגלה הגדלות דבינה ואז משיג שוב הקו שמאל בחינת ו"ק דג"ר. ומתיחד עם הימין. שה"ס ג"ר דפנים.

ממקום אחר. ולא עגל בן פרה. שהיה רומז על שור שבמלכות. כנ"ל.

(מז) לחטאת: פירוש, לטהר על עון ההוא שחטא בו. ואיל לעולה תמימים. שואל, אומר תמימים, תמים היה צריך לומר. אם תאמר שסובב על איל ועגל. ע"כ אומר לשון רבים. אינו כן. כי שניהם אינם עולים לעולה. שהרי כתוב, לעולה תמימים. ועגל אינו עולה לעולה אלא עולה לחטאת. וא"כ, מהו תמימים שכתוב על איל.

ו"ס שתחילה נאמר מקו אמצעי שהוא ז"א. לאברהם שה"ס חסד וימין, שישחוט את יצחק בנו. דהיינו מכח פעולה א' דמסך דחירק שבקו אמצעי. שהוא גילוי דמדת הדין המסלק כל האורות מקו שמאל, שזה נבחן לשחיטה. ואח"כ נאמר לו אל תשלח ירך אל הנער וגו', דהיינו הגניזה דמדת הדין. ואח"כ נאמר וירא אברהם והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו. שה"ס שראה איך המלכות עלתה ונסתבכה בבינה. שה"ס פעולה הב' דמסך דחירק. שע"י ראיה זו נמשכה הקטנות מבינה כנ"ל. ואח"כ ע"י הארה העליונה יורדת המלכות מבינה ומתגלה הגדלות מן הבינה. (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) שזו"ה ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת יצחק בנו. כי אז נתתקן יצחק בנו ע"י הגדלות מן הבינה. הרי שב' פעמים איל שכתוב כאן, הם ב' מיתוקים, א' לקטנות וא' לגדלות.

מח) אלא אילו דיצחק וכו': ומשיב. אלא אילו של יצחק, צריכים להקריב אל הפרה, שזכר ב' פעמים בכתוב, אחד שכתוב, וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וגו', הרי אחד. ואחד, וילך אברהם ויקח את האיל. הרי שנים. וכתוב בהם, ויעלהו לעולה. וע"כ נאמר איל לעולה תמימים, שני איל, דהיינו לשון רבים, כי הם שנים. וע"כ גבורות למדנו, ומהם מתחלקים לכמה אחרים.

פירוש. כבר ידעת שטוד עקדת יצחק. ה"ס מיעוט הג"ר דקו שמאל כדי שיתיחד עם קו ימין שנקרא אברהם (כמ"ש) באורך לעיל ויקרא אות ש"ד עש"ה) וכאן מפרט ומבאר יותר. כי נודע שב' פעולות נוהגות במסך דחירק שבקו אמצעי בעת שבא ליחד השמאל והימין יחד, שבתחילה מגלה בחינת המסך דמדת הדין דצמצום א', שאז התרוקן (דפ"י דף ל"ח ע"א)

זה אמרו, דאדכר תרי זמני בקרא וכו', אחד לקטנות ואחד לגדלות כנ"ל. וע"ד איל

(מט) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, עגל לחטאת מבעי ליה, כגוונא דכהנא. אלא ישראל הא קבילו עונשא, וע"ד לא כתיב בהו עגל לחטאת, אלא עגל לעולה. מ"ט. דכל אינון דחבו ביה, קבילו עונשא, בין במלולא, בין בעובדא, בין בפולחנא, ואפילו אינון דלא עבדו מדי, אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו למפלח ליה, אתענשו, כמה דכתיב (ט) וישק את בני ישראל. אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא דלא למפלח ליה, אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה, הכא אתדכן, ומקרבין ליה (י) לעולה ולא להטאת. (נ) אבל קחו שעיר עזים לחטאת, אמאי. אלא בגין דהוּו מקרבין בקדמיתא לשעירים, דשלטין על [ז] טורי רמאי. ודא הוא לחטאת, ובעיין לאתדכאה מההוא חובא, ולא עוד אלא לחדתותי דסיהרא אצטריך.

(נא) ושוֹר ז ואיל לשלמים. שור ולא פר, בגין דשור שלים איהו, לאחזאה שלמא, הה"ד לשלמים. רבי יוסי אמר, שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין. שור מסטרא דשמאלא, דכתיב (ט) ופני שור מהשמאל. איל, בגין אילו דיצחק. וסלקין לשלמים, לאשלמא לון לכ"י וע"ד שור ואיל לשלמים.

חלופי גרסאות

ד ל"ג ואיל לשלמים.

מסורת הזהר

(ז) (ויקרא ט). (ח) (שמות לב) משפטים קיד אות ססא. (נ) (ויקרא ט). (ס) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. דרך אמת [ז] הרים גבוהים.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

כאן, בקרבן עגל לעולה, וע"כ מקריבים אותו עולה ולא חטאת. כי עולה נקרבת על הרהורי הלב.

(נ) אבל קחו שעיר וכו': שואל, אבל קחו שעיר עזים לחטאת למה. כיון שלא חטאו אלא בהרהורי הלב, שמספיק עולה. ומשיב, שהוא משום שהקריבו תחילה לשעירים השולטים על הרים הרמים. וזהו לחטאת, שהיו צריכים חטאת להטהר מחטא זה. ולא עוד אלא לחידוש הלבנה, היו צריכים חטאת, שהיה אז ר"ח ניסן. ובר"ח מקריבים חטאת.

(נא) ושור ואיל לשלמים: כתוב שור, ולא פר, משום ששור שלם הוא, שרומז על פני שור משמאל שהוא בחינת גבורה דז"א. אבל פר ופרה הם רומזים לזכר ונקבה שבבחינת השמאל דמלכות, שאינו שלם, וע"כ השור בא להראות שלום במלכות, שמגבורה דז"א שהוא שור, נמתקת גבורת המלכות, שהוא פר ופרה, ז"ש לשלמים. ר' יוסי אומר, שור ואיל באים מצד שמאל דז"א, שור מצד שמאל, שכתוב ופני שור מהשמאל. איל, משום האיל של יצחק, שהוא מהשמאל, ועולים לשלמים, להשלים אותם לכנסת ישראל, שהיא המלכות

איל לעולה תמימים, תרי איל, כי בעת שמקריב האיל לעולה צריך לכיון לב' בחי' איל לעולה הנזכרים בעקדת יצחק. ועליהם נאמר תמימים לשון רבים. וז"ש, וע"ד גבורות תנינן. שיש ב' מיני גבורות, אחת דקטנות, שאז אין לקו שמאל שהוא גבורה, אלא ז"ק בלי ראש. וא' לגדלות שאז יש לקו שמאל ז"ק דחכמה. ומנייתו מתפרשין לכמה אחרנין. שאלו ב' גבורות מתחלקות לכמה בחינות.

(מט) ואל בני ישראל וגו': ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת. שואל, עגל לחטאת היה צריך לומר, כמו בכהן. ומשיב, אלא ישראל כבר קבלו עונשם, ועל כן, לא כתוב בהם עגל לחטאת, אלא עגל לעולה. מהו הטעם, שהיו צריכים עגל לעולה, כי כל אלו שחטאו בו, בענג, בין בדבור, בין במעשה, בין בעבודה קבלו עונש, ואפילו אלו שלא עבדו ממש אלא שעלה ברצון לבם לעבוד לו, ג"כ נענשו, כמ"ש, וישק את בני ישראל, שמחה הגיע עונשם לאותם שעלה ברצונם לעבוד לו, אבל כל אלו שהעלו ברצונם שלא לעבוד לו, אלא רק מעין של רצון העלו ממנו, נטהרו (דפני דף ל"ח ע"א *) דף ל"ח ע"ב)

(גב) א"ר יהודה, כלא בגין דכנ"י מתעטרא ומתברכא על ידא דכהנא, באשלמותא. והאי יומא חדוותא דכלא הוה, חדוותא דכנ"י בקב"ה, חדוותא דעלאין ותתאין. וכמה דאשתלים כהנא לתתא, כביכר'ל אשתלים כהנא לעילא, בר נדב ואביהוא דאתערו ערבוביא בין מטרוניתא ומלכא. ובג"כ ותצא אש מלפני י"י ותאכל אותם וגו'. ה

(נג) ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו', כי שמן משחת י"י עליכם. רבי אבא אמר, הא תנינן בעובדין דלתתא, אתערון עובדין לעילא, ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא דלעילא.

(נד) ת"ח, כל חדוותא דלעילא, תליא בההוא שמנא קדישא, דמתמן נפיק חדוה וברכאן לכלהו בוצינין, וכהנא ו עלאה אתעטר בנגידו דמשחא, ובג"כ כהנא, דרבו משחא אתנגיד עליה כגוונא דלעילא, בעי לאחזאה חידו, ונהירו ו דאנפין, ולא יתחזי גרעונא ברישיה, ולא בלבושיה, אלא למהוי כלא שלים כגוונא דלעילא, ולא יתחזי ביה פגימו כלל, בגין דלא יעביד פגימו באתר אחרא. (נה) ת"ח, אלמלא אלעזר ואיתמר אתחזון פגימו בההיא שעתא בלבושיהון או בראשיהון, לא אשתזיבו בההיא שעתא, דהא שעתא קיימא למעבד דינא. ועל דא תנינן, בשעתא דמותנא אערע בעלמא, לא יתער אינש גרמיה ה למלה בעלמא, בגין דלא יתערון עליה. בר אי אתער גרמיה לטב, וכיל ט לדחיא שעתא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ויקרא י) חלק ג' נז :

ה בדפריי כתבו חסר כאן. ו מוסיף עלאה מגיה. ז מוסיף דאנפין יתיר מכלא. ח למיזל. ט לדחקא.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

המלכות. וע"כ שור האיל לשלמים. ואינס חולקים, אלא ר' יוסי מפרש יותר.

(נד) ת"ח כל חדוותא וכו' : ברא וראה, כל השמחה של מעלה תלויה בשמן הקדוש ההוא שהוא חכמה, שמשם יוצאות שמחה וברכות לכל הנדות, והכהן העליון, שהוא חסד, מתעטר בשפע השמן, הנמשך מחכמה, ומשום זה, הכהן, ששמן המשחה נמשך עליו כעין שלמעלה, צריך להראות שמחה והארת פנים, ולא יהיה נראה חסרון בראשו, ולא בלבושיו, אלא להיות שלם לגמרי כעין של מעלה, ולא יראה בו פגם כלל, כדי שלא יעשה פגם במקום אחר. למעלה.

(גב) אמר ר' יהודה וכו' : אר"י, הכל הוא, משום שכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתעטרת ומתברכת על ידי הכהן, במילואים. ויום ההוא, השמיני, שמחת הכל היתה שמחת כנסת ישראל בהקב"ה, שמחת עליונים והחתונים. וכמו שנשלם הכהן למטה, כביכול נשלם הכהן למעלה, שהוא חסד דז"א, חוץ מגרב ואביהוא, שעוררו הפרעה בין המטרוניתא והמלך. וע"כ ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם.

(נה) ת"ח אלמלא אלעזר וכו' : ברא וראה אם אלעזר ואיתמר היו נראים פגומים בשעה ההיא, בלבושיהם או בראשיהם, לא היו ניצולים באותה שעה, שמחתו נדב ואביהוא, כי השעה עמדה לעשות דין, ועל כן למדנו, בשעה שיש מגפה בעולם, לא יעורר אדם עצמו לשום דבר בעולם, כדי שלא לעשות.

(נג) ויאמר משה וגו' : ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו', כי שמן משחת ה' עליכם. ר' אבא אמר, הרי למדנו, שבהמעשה שלמטה מתעוררים מעשים למעלה. והמעשה שלמטה צדיכים להראות כעין המעשה שלמעלה.

דהא בזמנא ושעתא דדינא קיימא בעלמא, מאן דיערע ביה, לקטי ליה ויסתלק מעלמא. ובג"כ ולא תמותו. כתיב ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה, בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני, ולא מתזקי.

(נו) רבי אלעזר פתח, (ט) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה. ויקח אהרן. כלא כמה דאצטריך, כלא כגוונא דלעילא. ת"ח, ראויה היתה בת שבע לדוד, מיומא דאתברי עלמא. ראויה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא.

(נז) מה בין האי להאי. אלא כלא חד. אבל התם לדינא, הכא לרחמי. כד אתחברא בדוד, לדינא, לאגחא קרבין, לאושדא דמין. הכא באהרן, כ לשלמא, לחדוה, לנהירו דאנפין, לאתברכא. ועל דא כ אתקרי התם בת שבע, הכא אלישבע. ח אלישבע: דאתחברא בחסד, כ בת שבע לדינא, לירתא מלכותא ולא תקפא.

(נח) א"ר שמעון, הא דתנינן דכתיב (ז) קול השופר, שפיר הוא, ודא הוא יעקב, דאסתלק במחשבה דאבהן, ונפקו כחדא מגו שופר, דהא שופר אפיק מיא ואשא ט ורוחא כחדא, ואתעביד מנייהו קלא. כך אמא עלאה, אפיק לאבהן, בקל חד. ומגו מחשבה אסתלקו כחדא בחד קול, וההוא קול אקרי קול השופר, ודא יעקב דכליל לאבהן כחדא, ואקרי קול.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (שמות י) בשלח לג צ"ה. (ז) (שמות יט) פקודי הכי. ח ל"ג אלישבע. נ מוסיף ת"ח בת שבע. ס ברוחא חדא.

ויקח אהרן את אלישבע

הסולם

מאמר

(נז) מה בין האי לחאי וכי: שואל מה בין זו לזו. כיון ששתייהן הן מלכות. מה ההפרש בין בת שבע לאלישבע. ומשיב, אלא הכל אחד. ששתייהן הן מלכות. אבל שם הוא לדין. כאן הוא לרחמים. כשנתחברא בדוד היא בבחינת דין, לעשות מלחמות ולשפוך דם. כאן באהרן, היא לשלום, לשמחה. להארת פנים, להתברך ממנו. וע"כ נקראת שם בת שבע, וכאן אלישבע, נחתברה בחסד. כי היא אותיות אלי שבע, ואל הוא חסד. בת שבע, היא לדין, לרשת המלכות. ולהתחזק.

(נח) א"ר שמעון וכי: אר"ש זה שלמדנו, בכתוב. קול השופר, יפה הוא, וזה הוא יעקב, שעלה במחשבה, שהיא חכמה, עם האבות, דהיינו בכללות חג"ת, ויצאו יחד מתוך השופר, שה"ס בינה, הנקואת אמא עלאה, כי כמו שופר שתוקעים בו, שהוא מוציא מים ורוח ואש יחד, שהקול נעשה מהם, כך אמא עלאה, המכונה

רושט שיתעוררו עליו בעלי הדין. חוץ אם מעורר עצמו לדבר טוב, ויכול לרדות שעת הדין. כי בזמן ובשעה שדין נמצא בעולם, מי שיפגש בו, לוקטים אותו ויסתלק מן העולם. ומשום זה, ולא תמותו. כתוב, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. משום שהם אינם באים מצד הכהנים, ואין חטא שיהיו נזוקים. ע"כ מותר להם להתעורר ולבכות את השריפה. ולא לכהנים אשר הדין שלט אז עליהם.

מאמר ויקח אהרן את אלישבע

(נו) רבי אלעזר פתח וכי: רא"פ, ויקח אהרן את אלישבע וגו'. ויקח אהרן, הכל היה כמו שצריך, הכל כעין של מעלה. בוא וראה, ראויה היתה בת שבע, שהיא המלכות (כנ"ל אות כ"ח) לדוד מיום שנברא העולם. ראויה היתה אלישבע שהיא המלכות, לאהרן, מיום שנברא העולם.

(דסו"י דף ל"ח ע"ב)

(נט) ותרי קלי נינהו, דהא מגו קלא, נפיק קלא. אבל קול חד ם דאקרי קול השופר, ומהכא נפקו שאר קולות, מגו ההוא שופר בזווגא ם דמחשבה. ושבעה קולות נינהו, דנפקין בזווגא דמחשבה בשופר, ודא שופר דאשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמיתא, ולבתר לבנין, והא אוקמוה מלה.

(ס) תא חזי, ויקח אהרן את אלישבע, לבסמא לה, למחדי לה, לחברא לה במלכא, בזווגא שלים, לאשתכחא ברכאן ם לעלמין כלהו, ע״י דאהרן. בג״כ, בעי כהנא לאשתכחא בנהירו דאנפין, בחידו, כלא כגוונא דלעילא, דהא על ידוי ברכאן וחדוון משתכחי. ועל דא אתרחקא מניה דינא ורוגזא ועציבו, בגין דלא יתפגם מההוא אתר דאתקטר ביה. וע״ד ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולאז כהנא. עלייהו כתיב ם ברך יי חילו ופעל ידיו תרצה וגו׳.

(סא) ם יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו׳. אמר רבי יהודה, מגו פרשתא דא שמעינן, דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו, ם מדאזהר לכהני בהא. ם חייא פתח, ם ויין ישמח לבב אנוש וגו׳, אי בעי כהנא למחדי ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא, אמאי אסיר ליה חמרא, דהא חידו ביה אשתכח, נהירו דאנפין ביה אשתכח.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (דברים לג) ויחי קעה צ״א. (ב) (ויקרא י) משפטים קפב צ״ק. (ג) (תהלים קד) ויחי ר צ״א.

ע ואקרי. ם בעלמין. ם מדאזוהר.

מאמר

הסולם

ויקח אהרן את אלישבע

ואח״כ את הבנים, שהם נהי״מ. וכבר העמידו הדבר.

(ס) ת״ח ויקח אהרן את אלישבע: שהיא המלכות, היינו לבשם אותה ולשמחה, ולחבר אותה במלך הקדוש, ב״א, בזווג שלם, שתמצאנה ברכות בכל העולמות על ידי אהרן. משום זה צריך הכהן להמצא בהארת פנים, בשמחה, כעין של מעלה, כי על ידו נמצאות ברכות ושמחה. וע״כ נתרחק ממנו דין ורוגז ועצבות, כדי שלא יהיה נפגם מאותו מקום שנקשר בו, שהוא המלכות. וע״כ, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השדיפה ולא כהן. עליהם כתוב, ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה וגו׳.

מאמר יין ושכר אל תשת

(סא) יין ושכר אל תשת וגו׳: א״ר יהודה, מתוך פרשה זו אנו שומעים, שנדב ואביהוא, שתויי יין היו, משהזהיר אותם, את הכהנים, על זה. ד׳ חייא פתח, ויין ישמח לבב אנוש וגו׳, שואל, אם הכהן צריך לשמוח ולהמצא בהארת הפנים יותר מהכל, אם כן למה אסור לו יין, הדי בו נמצאת שמחה. והארת פנים נמצאת בו.

המכונה שופר, הוציא את האבות, שהם חגי׳ת, בקול אחד, שהוא קו האמצעי, ת״ת, ומתוך המחשבה עלו יחד בקול אחד, וקול ההוא נקרא קול שופר, והוא יעקב, שהוא קו האמצעי הכולל האבות, חגי׳ת, ביחד, כי קו האמצעי כולל בתוכו כל ג׳ הקוין, ונקרא קול. וביאור הדברים תמצא לעיל (בהקסו״ז דף קפ״ד ד״ה למשמע).

(נט) ותרי קלי נינהו וכר׳: וב׳ קולות הם, א׳ של מנעולא, והב׳ של מפתחא (שנתבארו לעיל ויקרא אות ש״ט בהסולם. ע״ש) כי מתוך קול דמנעולא יוצא קול דמפתחא, (כמ״ש) לעיל לך י״ג ד״ה ונתבאר ע״ש) אבל קול אחד הוא שנקרא קול השופר, שהיא קול דמפתחא, שהוא בחינת מיתוץ המלכות בבניה. הנקראת שופר. ומכאן יוצאים שאר הקולות מתוך השופר, בזווג דמחשבה, שהוא חכמה, עם הבינה, וז׳ קולות הם, דהיינו חגי׳ת נהי״מ ד״א, שיוצאים ע״י זווג המחשבה בשופר, שהם חכמה ובינה, ושופר זה, שהוא בינה, משקה ומרזה בתחילה את האבות, שהם חגי׳ת, (דטו״י דף ל״ח ע״ב ם) דף ל״ט ע״א)

(סב) אלא שירותא דחמרא חדותא. סופיה עציבו. װ ועוד דיין מסטרא דליואי אתי, מאתר דחמרא שרי, דהא אורייתא וחמרא דאורייתא, מסטרא דגבורה הוא. וסטרא דכהנא מיין צלילין נהירין.

(סג) ר' יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה, וכליל כלא דא בדא, ך ובג"כ, חמרא שרי חדותא, בגין דכליל מגו מיא, ם ולבתר אהדר לאתריה, ועציב ורגיז ודאין ן דינא.

(סד) ר' אבא אמר, מאתר חד נפקו, יין ושמן ן ומים. מים ושמן ב לימינא, נטלי כהני וירתי לון, ושמן יתיר מכלא. דאיהו חדותא שירותא וסיומא, דכתיב ן כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. ויין לשמאלא, ג ירתי ליואי, לארמא קלא ולזמרא, ולא לשתוק, דהא חמרא לא שתיק, לעלמין ושמן בחשאי הוא תדיר.

(סה) מה בין האי להאי. אלא, שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר, אתי מסטרא דמחשבה, דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע, והוא בחשאי, ועל דא הוא מימינא. ויין דאיהו לארמא קלא, ד ולא שתיק לעלמין, אתי מסטרא דאימא, וירתי ליואי לסטר שמאלא, וקיימי ן לזמרא לארמא קלא, וקיימי בדינא. ובג"כ כתיב, ן ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ת) (תהלים קלב) לך צב צ"א. א) (דברים כא). ן וכהנא שירותא וסיומא בעי חדותא ונהירו דאנפין יין אתי מסטרא דליואי. ך ל"ג ובג"כ. ם לבתר ן מוסיף דינא, וכהנא שירותא וסיומא בעי חדותא ונהירו דאנפין. א מוסיף ומים דבש וחלב. ב ל"ג לימינא. ג ל"ג ירתי ליואי. ד לא. ה ל"ג לזמרא.

יין ושכר אל תשת

הסולם

מאמר

אהרן. ויין שהוא לשמאל, יורשים הלויים. להרים הקול ולזמר, ולא לשתוק. כי יין אינו שותק לעולם. ושמן הוא תמיד בלחש.

(סב) אלא שירותא דחמרא וכו': ומשיב, אלא תחילת היין היא שמחה, וסופו הוא עצבות. והכהן צריך להיות תמיד בשמחה ועוד שהיין בא מצד הלויים, מן המקום שיין שורה בו, משמאל, כי התורה וינה של תורה, הוא מצד הגבורה. וצד הכהנים, הוא מים צלולים ומאירים, שהוא חסד.

(סג) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, כל אחד מלוה לחבירו, והכל כלול זה מזה, שהשמאל כלול מימין, והימין מהשמאל, וע"כ יין, שהוא משמאל, מתחיל בשמחה, משום שכלול ממים, שהוא מימין, ואח"כ חוזר למקומו, לשמאל, והוא נעצב ונרגז ודן דין, כדרך השמאל.

(סד) ר' אבא אמר וכו': רא"א, ממקום אחד יוצאים יין, ושמן ומים. מים ושמן שמימין לוקחים הכהנים ויורשים אותם, ושמן יתיר מכל, דהיינו חכמה, שהיא שמחה בתחילה ובסוף, ולא כמו יין שבסופו עצבות. שכתוב, בשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן

(סה) מה בין האי להאי וכו': שואל, מה הפרש בין זה לזה, בין שמן ליין, ומשיב, אלא שמן שהוא בחשאי, ובלחש תמיד, בא מצד המחשבה, שהיא חכמה, שהיא בלחש תמיד, ואינה נשמעת, והיא בחשאי, כמו מחשבה שאינה מגולה לחוץ. ועל כן השמן הוא מימין, ויין, שהוא להרים הקול ואינו שותק לעולם כי השתוי יין אינו יכול לשתוק, הוא בא מצד אמא, דהיינו מצד שמאל דבינה ויורשים אותו הלויים שהם לצד שמאל, שעומדים לזמר ולהרים קול ונמצאים בבחינת דין, וע"כ כתוב, ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע. ואע"פ שזה נאמר על הכהנים, אמנם כתוב שם, הכהנים בני לוי. שיורה שמצד שהם לויים, יהיו על פיהם כל ריב וכל נגע.

בגין

(טו) בגי'כ, כהנא כד ייעול למקדשא למפלא פולחנא, אסיר ליה למשתי חמרא, דהא עובדוי בחשאי אינון, ובחשאי ו אתאן ואתכוון, וזווג למאן דזווג, ונגיד ברכאן לעלמין כלהו, וכלא בחשאי, ועובדוי כלהו ברזא. וחמרא מגלה רזין ה הוא, דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים.

(טז) רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחא, מבי מרוניא לצפורי, והוה רבייא חד שכיח ה לגבייהו, בחמרא בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה נימא מלה דאורייתא ונזיל.

(סח) פתח רבי יצחק ואמר, ה וחכך כיינ הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכך כיינ הטוב, דא יינא דאורייתא, דאיהו טב. דהא יינא אחרא לאו איהו טב, ויינא דאורייתא, טב לכלא. טב לעלמא דא, וטב לעלמא דאתי. ודא הוא יינא כ דניחא ליה לקב"ה יתיר מכלא, ובוכו דא, מאן דמרוי מיינא דאורייתא, יתער לעלמא דאתי, ויזכי לאחייא, כד יוקים קב"ה לצדיקייא. א"ר יהודה, דובב שפתי ישנים, הא תנינן דאפילו בההוא עלמא, יזכי למלעי באורייתא, הה"ד דובב שפתי ישנים.

(סט) אמר ההוא רביא, אי כתיב וחכך מיינ הטוב, הוינא אמרי הכי. אבל

מסורת הזר

חלופי גרסאות

(ב) (שיר ז) תרומה נב צ"ו.

ו אחזוי ; אתחזיאן ; אתכוון [; ואתכוון] כמה דאתכוון
ז ועוד דעובדוי. ח ל"ג הוא ; היה. ט בגוון. י ל"ג
ודא. כ וגי'ח.

מאמר

הסולם

יין ושכר אל תשת

לו לשתות יין. שצריך להיות כמו שורשו למעלה.

(טז) רבי יהודה זר' יצחק וכו' ; ר"י ור"י היו הולכים בדרך מבי מרוניא לצפורי. והיה נמצא אצלם ילד אחד עם חמור, נושא יין מרוקח בדבש. א"ר יהודה, נאמר דבר תורה ונלך. קינטא דדובשא, פירושו יין מרוקח בדבש, כמו גלוסקין וקנטיטון (א"ר ד"ה לאמותס).

(סח) פתח ר' יצחק וכו' ; פתח ר"י ואמר, וחכך כיינ הטוב הולך דודי למישרים וגו'. וחכך כיינ חטוב, זה יינה של תורה, שהוא טוב, כי יין אחר, דס"א, אינו טוב, ויינה של תורה טוב לכל, טוב לעולם הזה, וטוב לעולם הבא. והו יין שנוח לו להקב"ה יותר מכל. ובזכות זה, מי שמרחה עצמו מיינה של תורה, יתעורר לעולם הבא ויזכה לתחיית המתים, כשיקים הקב"ה את הצדיקים. א"ר יהודה, דובב שפתי ישנים, הנה למדנו, שאפילו בעולם ההוא יזכה לדבר בתורה, ז"ש דובב שפתי ישנים.

(סט) אמר ההוא רביא וכו' ; אמר הילד ההוא

(טו) בגין כך כהנא וכו' : משום זה, כהן שנכנס למקדש לעבוד עבודה, אסור לו לשתות יין, כי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי בא ומכוון היחודים, ומזווג למי שמזווג, דהיינו לזו"ג, וממשיך ברכות לעולמות כולם, והכל בחשאי, שכל מעשיו הם בסוד. וע"כ אסור לשתות יין, שהוא מגלה סוד, כי כשנכנס יין יצא סוד, ואשר בכל מעשיו עומד להרים הקול.

פירוש. השמן נמשך מחכמה, שהוא בצד ימין, וה"ס אר"א שהם תמיד בחסדים מבוסיים, וז"ס שהשמן הוא בחשאי ובסוד, כלומר שאינו מתגלה בהארת החכמה, ומשם נמשכים הכהנים, והיין, ה"ס צד שמאל דבינה שחזרה להיות חכמה, דהיינו הארת החכמה, המגלה את החסדים ומשמיעם לחוץ. וז"ס שהיין מגלה סוד, וז"ס שהוא להרים הקול, כי קול ה"ס חסדים, והיין מגלה החסדים, שהגילוי לחוץ נבחן כהרמת קול, וע"כ הכהן, שכל מעשיו בחשאי ובסוד, להיותו נמשך מחכמה וחסד, שהוא כולו ימין וחסדים מבוסיים, ע"כ אסור (דט"ו דף ל"ט ע"א)

כִּיִן הַטוֹב כְּתִיב, וְלֹא מִיִּין. אֲשַׁגְחוּ בִיה, אָמַר ר' יְהוּדָה, בְּרִי אִימָא מִלֵּךְ, דְּשִׁפֵּיר קָא אֲמַרְתָּ.

(ע) אָמַר, אֲנָא שְׁמַעְנָא, דְּמָאֵן דָּאֲשַׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא, וְדַבְּיָק בְּה, וְהֵיכָא מְלָה דְּאוֹרֵייתָא אֲשַׁתְּמַע בְּפּוֹמִיָּה, וְלֹא לְחִישׁ לֵה * (בלחישו, אלא ארים קליה בה. דאוֹרֵייתָא הֵכִי בְּעִיא לְאַרְמָא קְלָא, דְּכְתִיב * בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא, לְאַרְמָא * רְנָה דְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא בְּלַחֲשׁוֹ. כִּיִּין הַטוֹב, כַּחֲמֵר טַב דְּלֹא שְׁתִּיק. וְהוּא עֵתִיד לְאַרְמָא קְלָא, כִּד יִפּוֹק מֵהָאֵי עֲלֵמָא. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִשְׁרִים, דְּלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמַאלָא, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח דִּמְחֵי בִידוּי. דּוֹבֵב שְׁפַתֵי יִשְׁנִים, אֲפִילוּ בְּהוּא עֲלֵמָא שְׁפוּתִיה מִרְחֲשֵׁן אוֹרֵייתָא.

(א) תו שְׁמַעְנָא וְחַכְךָ כִּיִּין הַטוֹב, הָאֵי קְרָא לְכִ"י אֲתַמֵּר, וּבְתוֹשְׁבַחְתָּא אֲתַמֵּר. אֵי הֵכִי, מָאֵן הוּא דְּמִשְׁבַּח לֵה בְּהָאֵי. אֵי קְבִ"ה, מֵהוּ הוֹלֵךְ לְדוּדֵי, הוֹלֵךְ אֵלֵי מְבַעֵי לִיה.

(ב) אֵלֵא וְדָאֵי קְבִ"ה קָא מִשְׁבַּח לֵה לְכִ"י, כְּמָה דְּהֵיכָא קָא מִשְׁבַּח לִיה, דְּכְתִיב חֲכוּ מִמְתַּקִּים, כִּךְ קְבִ"ה מִשְׁבַּח לֵה לְכִ"י. * וְחַכְךָ כִּיִּין הַטוֹב, יִין הַטוֹב: דְּהוּא חֲמֵרָא דְּמִנְטְרָא. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי: דָּא יִצְחָק, דְּאִקְרִי יָדִיד מְבַטְן. לְמִישְׁרִים: כְּדִ"א, * אֲתָה כּוֹנֵנַת מִישְׁרִים, לְאַתְכַּלְלָא שְׁמַאלָא בִימִינָא. וְדָא הוּא מִישְׁרִים, דְּבִגִּין חֲדוּתָא דְּהוּא חֲמֵר טַב, אֲתַכְלִיל שְׁמַאלָא בִימִינָא, וְחֲדָאֵן כְּלָא. * דְּהָא כְּלָא מִתְעַרֵי בְּחֲדוּאֵן וּבְרַכְאֵן, וְעֲלֵמִין כְּלָהוּ מִשְׁתַּכַּחֵי בְּחֲדוּ, וּמִתְעַרֵי לְאַרְקָא בְּרַכְאֵן לְתַתָּא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (משלי א) לעיל אות ד צ"ח. (ד) (תהלים צט) לך * לא. * דִּינָא. * מוֹסִיף דְּכְתִיב וְחַכְךָ. * מוֹסִיף דּוֹבֵב שְׁפַתֵי יִשְׁנִים דְּהָא * צ"ב.

מאמר

הסולם

יין ושכר אל תשת

וְחַכְךָ כִּיִּין הַטוֹב. מִקְרָא זֶה נֹאמֵר לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא הַמְּלָכּוֹת. וְנֹאמֵר בְּתִשְׁבַּחְהָ, אֵיכּ מִי חוּא הַמְּשַׁבַּח אוֹתָהּ בּוּזָה. אִם הַקְּבִ"ה מִשְׁבַּחָה, מֵהוּ הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים, הוֹלֵךְ אֵלֵי הֵיךְ צְרִיךְ לֹמֵר.

(ב) אֵלֵא וְדָאֵי קְבִ"ה וְכִ"י: אֵלֵא וְדָאֵי הַקְּבִ"ה הוּא שְׁמִשְׁבַּח כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁהִיא מִשְׁבַּחַת לֹו. שְׁכַתּוֹב, חֲכוּ מִמְתַּקִּים, כִּךְ הַקְּבִ"ה מִשְׁבַּח כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְחַכְךָ כִּיִּין הַטוֹב. יִין הַטוֹב, הוּא יִין הַמְּשׁוּמֵר, שְׁהִיִּס הָאֲרַת חֲכֵמָה שְׁבַבְיָנָה, הוֹלֵךְ לְדוּדֵי, זֶה יִצְחָק, שְׁהוּא קוֹ שְׁמַאל דְּזִ"א, שְׁנִקְרָא יָדִיד מְבַטְן. לְמִישְׁרִים, הוּא כְּמוֹ שְׁאֲתָה אֹמֵר, אֲתָה כּוֹנֵנַת מִישְׁרִים, שְׁהִס חֲסֵד וְגְבוּרָה. דְּהֵינּוּ לְכַלּוֹל הַשְּׁמַאל, שְׁהוּא גְבוּרָה בִימִין, שְׁהוּא חֲסֵד, זֶה הוּא מִישְׁרִים. שְׁבַשְׁבִּיל הַשְּׁמַחָה שֶׁל יִין הַטוֹב הוּא. נְכַלֵּל

ההוא, אם היה כתוב, וְחַכְךָ מִיִּין הַטוֹב הֵינּוּ אוֹמְרִים כִּךְ, שְׁפִירוּשׁוּ מִיִּינָה שֶׁל תּוֹרָה, אֲבָל כִּיִּין הַטוֹב כְּתוּב, וְלֹא מִיִּין. הֵבִיטוּ בּוּ. אָמַר ר' יְהוּדָה, בְּנֵי אֲמוֹר דְּבִרִיךְ, כִּי יִפֵּה אֲמַרְתָּ.

(ע) אָמַר אֲנָא שְׁמַעְנָא וְכִ"י: אָמַר, אֲנִי שְׁמַעְתִּי, שְׁמִי שְׁעוּסָק בְּתוֹרָה וְדְבוּק בְּה, וְדַבֵּר תּוֹרָה הוּא נִשְׁמַע מִפִּיו, וְאֵינּוּ אוֹמְרוּ בְּלַחֲשׁ, אֵלֵא מְרִים בּוּ קוּלוֹ, כִּי כִךְ צְדִיקִים לְהַרִים קוּל בְּתוֹרָה, כִּי כְּתוּב. בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא, לְהַרִים רְנָה שֶׁל תּוֹרָה וְלֹא בְּלַחֲשׁ, הוּא, כִּיִּין הַטוֹב, דְּהֵינּוּ כִּיִּין הַטוֹב שְׁאֵינּוּ שׁוֹתֵק, וְהוּא עֵתִיד לְהַרִים קוּל כְּשִׁיצָא מְעוּלָם הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים, שְׁלֹא יִטֵּה אֹז לִימִין וְלִשְׁמַאל, וְלֹא יִמְצָא מִי שִׁיעֵכֵב בִּידוּ. דּוֹבֵב שְׁפַתֵי יִשְׁנִים, שְׁאֲפִילוּ בְּעוּלָם הוּא, שְׁפַתּוֹ דּוֹבְבַת תּוֹרָה. (א) תו שְׁמַעְנָא וְחַכְךָ וְגו': עוֹד שְׁמַעְתִּי.

עג) אתו ר' יהודה ור' יצחק ונשקו ליה רישיה, וחדו עמיה, א"ל מה שמך. א"ל ייסא. אמרו רבי ייסא תהא. יתיר ע תהא שכיח בעלמא מרבי ייסא חברנא, ק דאסתלק מביננא. אמרו ליה ומאן אבוך. א"ל, אפטר מעלמא, והוה אוליף לי כל יומא ג' מלין דאורייתא, ובליילא ג' מילין דחכמתא דאגדתא. והני מילי אוליפנא מאבא, והשתא דיורי בחד ב"נ, וסליק לי מאורייתא. ואנא אזיל כל יומא פ לעבידתא, ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא.

עד) א"ל ההוא בר נש ידע באורייתא. אמר לון לאו. סבא הוא, ולא ידע לברכא ליה לקב"ה, ואית ליה בנין, ולא שוי לון בני רב. אמר ר' יהודה ז אי לא הוה הכי, הוה אעילנא לגבי האי כפר למלא עלך, השתא אסיר לן למחזי אנפוי. ה שדי חמרא מנך, ואת זיל לגבן. אמרו ליה מאן הוא אבוך. אמר רבי זעירא דכפר ראמין.

עה) שמע רבי יהודה ובכה, אמר אנא הוינא בביתיה, ואוליפנא ש מניה ג' מלין בכסא דברכה, ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי. אמר ר' יצחק, ומה מהאי רביא ת בריה אוליפנא, מניה לא כ"ש. אזלו ואחידו בידיה. חמו חד חקל ויתבו תמן. אמרו ליה אימא חד מלה, מאינון דאוליף לך אבוך במעשה בראשית.

חלופי גרסאות

ע ל"ג תהא. פ לעבידתיה. צ אלו הוה הכי [הוה]; אי לאו הכי הוה אעילנא. ק למחמי. ר א"ל. ש בביתיה. ת ל"ג בריה.

דרך אמת ק] שנפטר מבינינו. ר] השלך החמור סמך וזך אתנו ללמוד דברי תורה.

הסולם

מאמר

יין ושכר אל תשת

עד) א"ל ההוא ב"נ וכו': אמרו לו. אדם ההוא יודע בתורה. אמר להם לא, זקן הוא ואינו יודע לברך להקב"ה. ויש לו בנים. ואינו משים אותם בבית המדרש. א"ר יהודה, אם לא היה כך, הייתי נכנס לכפר הזה, לדבר עליך טוב, אל האדם המחזיק אותך, עתה, שהוא כמו שאמרת, אסור לנו לראות פניו. השלך ממך את החמור, ואתה תלך אלינו. אמרו לו, מי הוא אביך. אמר, ר' זעירא דכפר ראמין. עה) שמע ר' יהודה וכו': שמע ד"י ובכה. אמר, אני הייתי בביתו, ולמדתי ממנו ג' דברים בכוס של ברכה, ולמדתי ממנו במעשה בראשית ב' דברים. א"ר יצחק, ומה, אם מילד הזה בנו למדנו, ממנו עצמו לא כל שכן. הלכו ואחזו בידו, ראו שדה אחד וישבו שם. אמרו לו אמור לנו דבר אחד, מאלו שלמד עמך אביך במעשה בראשית.

נכלל השמאל בימין, והכל שמחים, כי הכל מתעוררים בשמחות וברכות, וכל העולמות נמצאים בשמחה, ומתעוררים להשפיע ברכות למטה.

עג) אתו ר' יהודה וכו': באו ר"י ור' יצחק ונשקוהו בראשו, ושמחו עמו. אמרו לו מה שמך. אמר להם ייסא. אמרו, תהיה גדול כמו ר' ייסא, ותהיה נמצא בחיים בעולם יותר מר' ייסא חברנו, שנסתלק מבינינו. אמרו לו, ומי אביך. אמר להם הוא נפטר מן העולם, והיה מלמד לי כל יום ג' דברי תורה, ובליילה ג' דברי חכמה שבאגדה, ואלו הדברים שאמרתי למדתי מאבי. ועתה אני גר עם אדם אחד, ומונע אותי מתורה, ואני הולך בכל יום לעבודה, ובכל יום אני חוזר אלו הדברים ששמעתי מאבי.

(ע) פתח ואמר, ה) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו'. ויברא אלהים, כל אתר דדינא אלהים אקרי. והוא אתר עלאה א אתר דנפקו מניה, הכי קרי ליה הכא. ואע"ג דרחמי הוא, מניה נפקו דינין, וביה תליין.

(עז) את התנינים הגדולים, אלין אבהן. דאינון מתשקיין בקדמיתא, ומשתרשין על כלא. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש ב החיה, דא נפש, דההיא ארץ עלאה אפיקת מההיא חיה עלאה על כלא, דכתיב תוצא הארץ נפש חיה. ג ודא איהי נפש דאדם קדמאה, דמשך בגויה. ז הרומשת: דא היא חיה דרחשא בכל ה טורין, לעילא ותתא. אשר שרצו המים, דההוא נהר עלאה. ו נגיד ונפיק מעדן, ואשקי להאי אילנא, לאשתרשא בשרשוי על כלא, ולאשתכחא ביה מזונא לכלא.

(עח) ד"א החיה הרומשת, דא הוא ז דוד מלכא, דכתיב ביה ה) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלין כל אינון מלאכין קדישין, דמשתכחי לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא, דכתיב בהו ט) שש כנפים שש כנפים לאחד. ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון, כל חד וחד כדקא חזי. א"ר יהודה, ודאי כ"כ ט) להאי רביא לא אתחזי, אבל אנא חמי ביה דלאתר עלאה יסתלק.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ה) (בראשית א) ב"א שיד צ"ב. ו) (תהלים קיח) א ל"ג אתר. ב ל"ג החיה. ג דא. ד מוסיף החיה ויחי טא את קפח חלק ג קנג: ז) (ישעיה ו) הרומשת. ה סטריין. ו דנגיד. ז מוסיף נפש דוד. משפטים קלג צ"ה זהר חדש ג ט"ב שי"ח תקונים חדשים צו ט"א ש"ב.

דרך אמת ט) לזה הנער.

מאמר

הסולם

ויברא אלקים את התנינים

הכתוב, תוצא הארץ, שהיא מלכות, נפש של אדה"ר, מן חיה הרומשת, שהיא בינה. אשר שרצו המים, היינו החסדים של נהר העליון ההוא, שהוא בינה, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ומשקה לאילן ההוא שהוא ז"א, שישתרש בשרשיו על הכל, ושימצא בו מזון לכל.

(עח) ד"א החיה הרומשת וגו': פירוש אחר. החיה הרומשת זו היא דוד המלך, דהיינו מלכות, שכתוב בו, לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלו הם כל אלו המלאכים הקדושים הנמצאים לקדש שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם, שש כנפים שש כנפים לאחד. ומהם מעופפים בעולם לעשות רצון אדונם, בשליחותו, כל אחד ואחד כראוי. אמר ר' יהודה, ודאי אינו ראוי לילד הזה לדעת כל כך, אבל אני רואה בו, שיתעלה למקום עליון.

אמר

(ע) פתח ואמר ויברא וגו': פתח ואמר, ויברא אלקים את התנינים הגדולים וגו'. ויברא אלקים, כל מקום הדין, נקרא אלקים. ומקום העליון ההוא, שהוא בינה, שהוא מקום שהדינים יוצאים ממנו כך קורא אותה כאן אלקים ואע"פ שהבינה היא רחמים, ממנה יוצאים דינים ובה הם תלויים. ע"כ נקראת אלקים.

(עז) את התנינים הגדולים: אלו הם האבות, שהם חג"ת, שהם נשקים תחילה, מן הבינה, ונשרשים להשפיע לכל. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, זו היא נפש דאדם הראשון, שארץ עליונה ההיא, שהיא מלכות, הוציאה מחיה עליונה ההיא העליונה על הכל. שהיא בינה, שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה, וזו היא נפש של אדם הראשון, שמשך לתוכו. הרומשת, זו היא החיה, דהיינו בינה. השורצת ומשפעת בכל ההרים, שהם חג"ת, למעלה ולמטה, לז"א ולמלכות. ושיעור

(דפו"י דף ל"ט ע"ב)

(ע) א"ר יצחק, (ז) ודאי. החיה ה הרומשת דא היא חיה עלאה על כלא, דהא אחרא ארץ קרייה קרא. הכא דכתיב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. דהא ההוא נהר, נגיד ונפיק ואשקי, בלא פירודא, עד ההוא אתר דאקרי ארץ, ומתמן כתיב ומשם יפרד וגו'. והעוף, וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקין, ודא הוא דכתיב והעוף ירב בארץ. קמו ואזלו. א"ר יהודה, נשתתף להאי רביא עמנא, וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא.

(פ) פתח ר' יהודה ואמר, (ח) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. האי קרא הא אתמר ושפיר. אבל כ"י קאמר דא בגלותא. סמכוני, מהו סמכוני. אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה, הה"ד (ט) סומך יי לכל הנופלים וגו'. ובג"כ, כ"י דנפלה, דכתיב (י) נפלה לא תוסיף קום, בעיא לאסמכא, והיא אמרה סמכוני. למאן אמרה. לישראל. בנהא דאינון בגלותא עמה.

(פא) ובמה באשיות. אלין אינון אבהן, דאינון אתמליין בקדמיתא, מההוא חמר טב דמנטרא. נ וכד אינון אתמליין, הא ברכאן משתכחי לגבה, על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק. ומאן דידע ליחדא שמא קדישא, אע"ג דברכאן לא משתכחי בעלמא, איהו סמיך וסעיד לה לכ"י בגלותא.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

(ח) (שיר ב) וירא יב צ"ב. ט) (תהלים קמה) הקסה"ו לג צ"ג. י) (עמוס ה) ויחי קפו צ"ה.
 ח ל"ג הרומשת. ט ל"ג וההוא. י מוסיף מאי סמכוני באשיות מהו. כ והא ל ל"ג אמרה. ט לבנתא. נ ל"ג מן וכד עד ומאן. ט ל"ג איהו

מאמר

הסולם

אשיות ותפוחים

הנופלים וגו'. ומשום זה, כנסת ישראל, שהיא המלכות, שנפלה, שכתוב, נפלה לא תוסיף קום, צריכים לסמוך אותה, וע"כ היא אמרה, סמכוני. למי אמרה. לישראל בניה, שהם בגלות עמה.

(עט) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, ודאי החיה הרומשת, זו היא חיה עליונה על הכל, שהיא בינה, כי האחרת דהיינו מלכות, קוראה הכתוב, ארץ. כמו שכתוב, והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, שהוא מלכות, ולא במים, שהם חסדים של הבינה, כי נהר ההוא, שהיא בינה, נמשך ויוצא ומשקה בלי פירוד עד מקום ההוא שנקרא ארץ, שהיא מלכות, ומשם ולמטה כתוב, ומשם יפרד וגו'. שהוא כבר עולמות הפירוד, והעוף, שהם המלאכים, שהם סעולם הפירוד, העוף ההוא, תלויים בארץ הזאת, שהיא המלכות, ונשקים ממנה. וזה הוא שכתוב, והעוף ירב בארץ. קמו והלכו. אמר ר' יהודה נשתתף לילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.

(פא) ובמה באשיות וכו': ובמה סומכים את המלכות הנופלת, באשיות, אלו הם האבות, שהם מתמלאים תחילה, מיין הטוב הוא המשומר, שהוא הארת החכמה סקו שמאל של הבינה המקובלת תחילה בחג"ת, הנקראים אבות, וכשמקבלים יין המשומר נקראים אשיות. וכשהם מתמלאים, הרי הברכות נמצאות בתוכה, בתוך המלכות, ע"י מדרגה אחת שהיא צדיק, דהיינו יסוד, הסקבל מאבות ומשפיע למלכות. ומי שידוע ליחד השם הקדוש, שהיא מלכות, בו"א, שתקבל מאלו האשיות, אע"פ שהברכות אינן נמצאות בעולם, כלומר, שעודנה בגלות, הוא היסוד, סומך ותומך כנסת ישראל בגלות. וע"כ אמרה, סמכוני באשיות.

(פ) פתח ר' יהודה וכו': פריי ואמר, סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים. מקרא זה למדנו ויפה הוא. אבל כנסת ישראל אומרת זה בגלות. סמכוני, מהו סמכוני. ומשיב, אלא מי שנפל צריכים לסמכו. ז"ש סומך ה' לכל (דפו" דף ל"ט ע"ב *) דף מ' ע"א)

(פב) רפדוני בתפוחים, כלא חד כמה דאמרן, אבל רזא דא, אשישא: עייל חמרא. תפוח: אפיק חמרא, ומכוון רעותא. ועל דא אשישות ותפוחים. אשישות, לרואה מחמרא. תפוחים, לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא. וכל דא למה. כי חולת אהבה אני, בגלותא. ומאן דמייחד שמא קדישא, בעי ליחדא דינא ברחמי, ולאכללא לון כדקא חזי, לאתבסמא ולאחתקנא כלא כדקא יאות, ודא סמיך לה לכ"י בגלותא.

(פג) רבי יצחק פתח, א אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם. זכאין אינון ישראל דאינון קדישין, וקב"ה בעי לקדשא לון. ת"ח ישראל קדישין, כל חיי עלמא דירתין, כלא תליין בההוא עלמא דאתי, בגין דאיהו חייך דכלא, לעילא ותתא, והוא אתר, דיין דמנטרא פ שארי ומתמן נפקין חייך וקדושא לכלא. ויין דישראל בגין יין דישראל אחרא, ודא ז בדא תליא. דהא ישראל לעילא, ביה גטיל חייך, ובג"כ אקרי עץ חיים, עץ מההוא אתר דאקרי חיים, ונפקי פ מתמן חייך, ועל דא מברכיך ליה לקב"ה ביין. ו יין דישראל לתתא כהאי גוונא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ע ל"ג בגלותא. פ מוסיף שארי, ואקרי יין. ז אחדא דא. ק ל"ג מתמן. ר ובין.

(דברים לב).

יין דמנטרא

הסולם

מאמר

דינים מן השמאל, הם מויקים (כנ"ל ב"ב דף מ"ז ד"ה נפיק) וע"כ לתפוחים צריכים, שהם הארת החסדים, ואז אין האשישות מויקים. וז"ש ומאן דמייחד שמא קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי דהיינו האשישות שהם דינים. עם התפוחים שהם רחמים. (פג) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם. אשרי הם ישראל שהם קדושים, והקב"ה רוצה לקדשם. בוא וראה, ישראל הקדושים, כל חיי עולם שיוורשים, הכל תלוי בעולם הבא ההוא, שהוא בינה, משום שהוא חיים של הכל, למעלה ולמטה והוא המקום שיין המשומר שורה שם, דהיינו בקו שמאל שלה, ומשם, מן הבינה, יוצאים חיים וקדושה לכל. ויין של ישראל למטה, הוא קדוש בשביל היין של ישראל אחר למעלה, שהוא ז"א המקבל יין המשומר מן הבינה כנ"ל, וזה בזה תלוי, שיין שלמטה תלוי ומכוון כנגד יין שלמעלה. כי ישראל למעלה, שהוא ז"א, לוקח בו, בהיין, חיים, דהיינו הארת חכמה הנקראת חיה, ומשום זה נקרא עץ חיים, דהיינו עץ מאותו מקום שנקרא חיים, ויוצא משם חיים. וע"כ מברכים להקב"ה ביין, כי יין של ישראל למטה, הוא כמו זה היין של מעלה.

עובד

(פב) רפדוני בתפוחים: הכל אחד, שתפוחים ואשישות שניהם הם בחינת האבות, כמו שאמרנו, שהם משפיעים ליסוד, והיסוד למלכות, אבל, ההפרש ביניהם הוא סוד זה, אשישה, מכניסה היין, תפוח, מוציא היין ומכוון הרצון, ועל כן נאמר, אשישות, ותפוחים, אשישות לרווח מיין. תפוחים, לכוון הרצון, שלא יזיק היין. וכל זה למה, כי חולת אהבה אני, בגלות. ומי שמיחד השם הקדוש, צריך ליחד דין ברחמים, לכלול אותם כראוי, להתבשמ ולתקן הכל, כראוי, וזה סומך את כנסת ישראל בגלות.

פירוש. האבות, שהם הג"ת דז"א, נקראים תפוחים, כי ז"א נקרא תפוח, כמ"ש כתפוח בעצי היער וגו'. אמנם תפוחים נקראים מצד החסדים שהם בשליטת הימין של החג"ת, שזסוריה, בצלו חמדתי וישבתי וגו'. ואשישות נקראים מצד שליטת השמאל של החג"ת, המקבל יין המשומר שה"ס הארת החכמה, מצד שמאל של הבינה. וז"ש, אשישות, לרווחא מחמרא, דהיינו בעת שחג"ת דז"א הם בשליטת השמאל, שאז מקרלים יין, והם כלים לקבלת היין, הנקראים אשישות. תפוחים, לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא, כי כשנמשך הארת השמאל בלי התכללות בימין. נמשכים

(דטו"י דף מ ע"א)

פד) עובד עכר'ם, דאיהו מטאב, ומאן דקריב בהדיה יסתאב, כד יקרב
ביין דישראל, הא אסתאב ואסיר, כ"ש ההוא יין דאיהו עביד. וע"ד לא תימא
דדא ׀ הוא בלחודוי, אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא, כלא הוא כעין דוגמא
דלעילא, כ"ש יין, דקאי באתר עלאה, דוגמא דיין דמנטרא.

פה) בג"כ ישראל שתיין יין דישראל, דאתעביד כדקא חזי בקדושה,
כגוונא דישראל לעילא, דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא,
ולא שתאן יין דאתעביד במסאבותא, ומסטרא דמסאבותא, דהא ביה שריא
רוחא ׀ דמסאבותא. ומאן דשתי ׀ ליה, אסתאב רוחיה, ואסתאב איהו, ׀ ולאן
הוא מסטרא דישראל, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי. דהא ההוא עלמא דאתי,
יין דמנטרא איהו.

פו) ועל דא ישראל קדישין, בעיין לנטרא דא על כלא, בגין ׀ דאתקשר
באתר דעלמא דאתי. ובג"כ, ביין אתבריך ׀ קב"ה יתיר מכלא, בגין דאיהו חדי
לסטרא שמאלא, ובגו חדוותא דיליה אתכליל בימינא. וכד אתעביד כלא ימינא,
כדין שמא קדישא בחידו, וברכאן משתכחי בכלהו עלמין. ובעובדא דלתתא
יתער עובדא דלעילא, וע"ד מזמני יין לקביל יין.

חלופי גרסאות

ש ההוא. ׀ מוסיף דמסאבותא ולאן הוא מסטרא דישראל. ׀ מוסיף קב"ה, כר"א אשר אתכם באחרית הימים
א בהדיהו. ׀ ל"ג ולאן הוא מסטרא
ד אתקשרו. ׀ מוסיף קב"ה, כר"א אשר אתכם באחרית הימים

יין דמנטרא

הסולם

מאמר

העליון הקדוש, הנמשך מן הבינה ממטה
למעלה (כנ"ל בדבור הסמוך) ואינם שותים
יין שנעשה בטומאה, ומצד הטומאה, (כנ"ל
בדבור הסמוך). כי ב"ה שורה רוח הטומאה, ומי
ששותה אותו נטמא רוחו, והוא נטמא, ואין
הוא מצד ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא.
כי עולם הבא, שהוא בינה, שט הוא יין
המשומר. הנמשך ממטה למעלה. כנ"ל בסמוך.

פו) ועל דא ישראל וכו': וע"כ ישראל
הקדושים צריכים לשמור זה יותר מהכל, משום
שנקשר במקום דעוה"ב, כנ"ל, ומשום זה ביין
מתברך הקב"ה יותר מכל, משום שהוא משמת
צד שמאל דז"א, מכח יין המשומר שממשיך
לו מבינה, ובתוך שמחתו נכלל בימין דז"א,
והחסדים שבימין, נכללים מהארת חכמה
שבשמאל, וכשנעשה הכל ימין, בז"א, שהימין
מתגבר בו, אז השם הקדוש, שהוא המלכות,
היא בשמחה, והברכות נמצאות בכל העולמות.
ובהמעשה שלמטה בשתיית היין, מתעורר
המעשה שלמעלה, שהארת החכמה שהי"ס יין
המשומר

פד) עובד עכו"ם דאיהו וכו': עובד
עכו"ם, שהוא טמא, ומי שיקרב אליו יטמא,
כשיקרב ויגע ביין של ישראל, נטמא היין
ואסור לשתותו, כל שכן היין עצמו שהוא
עושה שהוא טמא. כי היין שלהם הוא מבחינת
הי"ס, שהם ממשיכים יין המשכר, שהי"ס
המשכת הארת החכמה מן השמאל ממעלה
למטה, שהוא טומאה חמורה המזין את הקליפות.
והיא נבחנת לסוספיתא דדהבא (כנ"ל פקודי
אות ע"ה) מה שאין כן יין המשומר, שהוא
יין של ישראל העליון שהוא ז"א, נמשך ממטה
למעלה, (כמ"ש שט), וע"כ, אל תאמר שזה
בלבד, דהיינו יין של ישראל למטה, הוא כעין
של מעלה, אלא כל מה שעושים ישראל למטה
הכל הוא כעין דוגמא של מעלה, כל שכן יין
העומד במקום עליון, בדומה ליין המשומר.

פה) בג"כ ישראל שתיין וכו': משום
זה, ישראל שותים יין של ישראל, שנעשה
כראוי בקדושה, כעין ישראל למעלה, שהוא
ז"א, ששותה ומשתרש ומתברך ביין ההוא
(דפ"י דף מ' ע"א)

פז) ובגין דאיהו מנטרא לעילא, בעי לנטרא ליה לתתא, וכל נטירו דיליה קדושה הוא לישראל, ומאן דפגים ליה לתתא בסטרא דמסאבותא, יסתאב איהו בהאי עלמא, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי, אתר דההוא ה יין דמנטרא שריא. הוא לא נטיר ליה, לא יתנטר הוא לעלמא דאתי. * הוא סאיב ליה, ו יסאבון ליה בההוא עלמא, לא יהא ליה חולקא בההוא יין דעלמא דאתי. זכאין אינון ישראל, ז דמקדשי נפשיהו בקדושה עלאה, ונטרי מה דאצטריך לאתנטרא, ומקדשי למלכא בנטירו עלאה דא. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

פח) פתח ההוא רביא ואמר, (2) מלך במשפט יעמיד ארץ וגו'. מאן מלך. דא קודשא בריך הוא. במשפט דא יעקב, דאיהו כללא דאבהן. ואיש תרומות, תרומת כתיב, כד"א (3) וזאת התרומה. ואיש תרומות, דא עשו, דבעי על תרומות ועל מעשרות כל יומא, ולא עביד מדי. ואיש תרומות דלאו איהו משפט. דהא תרומה אסתלקותא דרחמי, בגין דא לא אתיא במשפט, כד"א (4) ויש נספה בלא משפט, ועל דא, ואיש תרומת יהרסנה.

פט) ואי תימא, הא דוד מלכא איש תרומה הוה, אלא ה ברחמי. ולא עוד * אלא דהא כתיב (5) חסדי דוד הנאמנים, כמה דאתדבק בהאי, אתדבק בהאי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(2) (משלי כט) מקץ ד צ"א. מ) (שמות כה) תרומה ה ל"ג יין. ו ל"ג יסתאבון. ז דנטרי למאן דמנטרא דמקדשי למלכא ול"ג מן דמקדשי עד למלכא. כג צ"ג. (1) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ט) (ישעיה ח מוסיף כלהו ברחמי. ט ל"ג אלא; דוד מלכא איש נה) תרומה רגז צ"ל.

תרומה הוה וארעא אחקיימא בניניה הכי הוא ודאי אבל כלא ברחמי הוה.

ואיש תרומות

הסולם

מאמר

קו האמצעי הכולל חסד וגבורה. שה"ס אברהם ויצחק. כי בקו אמצעי יעמיד ומקיים הארץ, שהיא מלכות. ואיש תרומות, תרומת כתוב, בלא ו', שה"ס קו האמצעי הנקרא משפט. ותרומה היא מלכות, כש"א וזאת התרומה, אשר תרומה ה"ס זאת, דהיינו המלכות הנקראת זאת. ואיש תרומות, זהו עשו. ששאל על תרומות ומעשרות בכל יום ולא עשה כלום. שהיה שואל לאביו איך מעשרים את התבן ואת המלח וכו' והוא לא עישר אפילו מה שמחויב במעשר, (ב"ר פס"ג יוד) והוא איש תרומות שאינו משפט, כמו יעקב, שהוא קו אמצעי, אלא שהוא מבחינת קו שמאל בלבד, שאינו נכלל בימין, כי התרומה, שהיא מלכות, היא מצדו הסתלקות הרחמים, דהיינו מבחינת דין בלבד שהוא שמאל בלי ימין, ועל כן אין המלכות באה במשפט הכולל ימין ושמאל ועל כן יהרסנה, כש"א, ויש נספה בלי משפט, להיותו דין בלי רחמים. ועל כן ואיש תרומות יהרסנה.

ט) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי דוד המלך היה איש תרומה, כי דוד המלך

המשומר, נמשך מבינה אל קו השמאל דז"א, בסו"ה שתו ושכרו דודים. וע"כ מזמנים יין למטה, כנגד יין שלמעלה.

פז) ובגין דאיהו מנטרא וכו': ומשום שהוא יין, המשומר למעלה בבינה, צריכים לשמור אותו למטה מחגע נכרי, וכל השמירה שלו הוא קדושה לישראל, ומי שפוגם אותו למטה בצד הטומאה, יטמא הוא בעולם הזה, ואין לו חלק לעולם הבא, שהיא בינה, ששם המקום שיין המשומר ההוא שורה בו, וכיון שהוא לא שמר היין למטה, אינו משומר לעולם הבא. הוא טימא אותו, את היין, יטמאו אותו בעולם ההוא, ולא יהיה לו חלק ביין ההוא של עולם הבא. אשרי הם ישראל, המקדשים עצמם בקדושה עליונה, ושומרים מה שצריך להיות משומר, ומקדשים את המלך בשמירה עליונה הוה. אשרי הם בעולם הזה ובעולם הבא.

פח) פתח ההוא רביא וכו': פתח ילך ההוא ואמר, מלך במשפט יעמיד ארץ, ואיש תרומות יהרסנה. מי הוא מלך, זהו הקב"ה, במשפט, זהו יעקב, שהוא כלל האבות. דהיינו (דפו"י דף מ ע"א *) דף מ ע"ב

(צ) ת"ח, כל יומי דדוד מלכא, הוה משתדל. דהאי תרומה, יתקשר במשפט, ויזדווגן כ כחדא. אתא שלמה וזוג לון כחדא, וקיימא סיהרא באשלמותא, וקיימא ארעא בקיומא. אתא צדקיהו ואפריש לון, ואשתאר ארעא בלא משפט, ואתפגימת סיהרא, ואתחריבת ארעא, כדין ואיש תרומת יהרסנה. (צא) ותא חזי, שמן לכהני, ויין לליואי. לא בגין דבעיין יין, אלא מיין דמנטרא אתי לסטרא דלהון, לחברא כלא כחדא, ולמחדי עלמין כלהו, לאשתכחא כ בהו כלא, ימינא ט ושמאלא כליל דא בדא. כ לאשתכחא בהו חביבותא דכלא, ורחימותא דבני מהימנותא.

(צב) ע מאן דאתדבק רעותיה בהאי, הוא שלים בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, וישתכח כל יומי דאתדבק בתשובה, אתר דיין ושמן משתכחי. כדין לא יתדבק בתר עלמא דא, לא לעתרא, ולא לכסופא דיליה. ושלמה מלכא צוח ע"ד ואמר, (ט) אוהב יין ושמן, לא יעשיר, דהא עותרא אחרא יזמן ליה, למהוי ליה חולקא ביה, ולמהוי ביה חולקא בעלמא דאתי, אתר דיין ושמן שריין בעלמא דא ובעלמא דאתי. ומאן דרחים ליה להאי אתר, לא בעי עותרא ולא רדיף אבתריה. זכאין אינון צדיקייא דמשתדלי בעותרא עלאה כל יומא, דכתיב ט לא

חלופי גרסאות

י מוסיף בגין דהאי. כ מוסיף כחדא בגין ויתקיים בארעא. ל כהנא. ט ל"ג ושמאלא. נ אשתכחא. ט ורחימותא. ע דמאן. פ אתדבק.

מסורת הוהר

(ט) (משלי כא). (פ) (איוב כח) לך צח צ"א.

הסולם

שמן ויין

דבינה. כנ"ל, לחבר הכל יחד ולשמת כל העולמות, שימצא בהם ימין ושמאל כלולים לגמרי זה בזה, שתמצא בהם חביבות הכל, ואהבה של בני האמונה. כי מהתכללות ימין ושמאל זב"ז נשלמות כל המדרגות. (צב) מאן דאתדבק רעותיה וכו': מי שרצונו מתדבק בזה, בהתכללות ימין ושמאל, הוא שלם בעולם הזה ובעולם הבא, וימצא כל ימיו שנתדבק בתשובה, שהיא בינה, שהיא המקום, שיין ושמן נמצאים, שהם יחוד ימין ושמאל. ואז לא יתדבק אחר עולם הזה, לא לעושר ולא לחמדה שלו. ושלמה המלך צוח על זה ואמר, אוהב יין ושמן לא יעשיר, בעולם הזה, כי עושר אחר מזומן לו, שיהיה לו חלק בו, ושיהיה לו חלק בעולם הבא, שהוא המקום שיין ושמן שורים, בעולם הזה ובעולם הבא. ומי שאוהב מקום הזה, אינו צריך עושר ואינו רודף אחריו, אשרי הם הצדיקים המשתדלים בעושר העליון כל היום. שכתוב, לא יערכנה זהב וחוכמת ותמורתה כלי פז. זהו בעולם הזה, ולאחיכ בעולם הבא, להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא.

מאמר

המלך היה מרכבה למלכות מבחינת השמאל שלה (כנ"ל ב"א דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד) ומשיב, אלא ברחמים. שלא למלכות דשמאל בלבד, כמו עשו, אלא שמאל דמלכות המלובש ברחמים. ולא עוה, כי כתוב, חסדי דוד הנאמנים, הרי כמו שנתדבק בזה, במלכות דשמאל, נתדבק ג"כ בזה, בחסדים.

(צ) ת"ח כל יומי וכו': בוא וראה, כל ימיו של דוד המלך היה משתדל שתרומה זו, שהיא המלכות, תתקשר במשפט, בז"א, שהוא קו האמצעי, ויזדווגו יחד. בא שלמה וזוג אותם יחד, ועמדה הלבנה, שהיא המלכות, במילואה. ועמדה הארץ שהיא המלכות על קיומה. בא צדקיהו, והפריד אותם, ונשארה הארץ, שהיא המלכות, בלא משפט, שהוא ז"א, ונפגמה הלבנה ונחרבה הארץ. אז נאמר, ואיש תרומת יהרסנה. שהוא צדקיהו.

(צא) ותא חזי שמן וכו': ובוא וראה, שמן הוא לכהנים, שה"ס ימין. ויין הוא ללוים, שה"ס שמאל, לא משום שהם צריכים לשתות יין, אלא, שבא ונמשך להצד שלהם מיין המשומר, שהוא שפע החכמה שבקו שמאל (דמו"י דף ט' ע"ב)

יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. האי בהאי עלמא. לבתר, א להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא.

צג) תו פתח ואמר, ויאמר יי אל משה עלה אלי ההרה וגו'. והתורה, דא תורה שבכתב. והמצוה, דא תורה שבעל פה. להרתם כתיב חסר, כד"א ואל חדר הורת. הכא אית לאסתכלא, להורתם דמי, אי תימא הורתם דישראל, לאו הכי, דהא ישראל לא אדכרו בהאי קרא. אלא הורתם דתורה ומצוה. ומאי היא. דא יין דמנטרא. בגין דכל כתיבה דספר עלאה תמן שריא, ומתמן נפקא תורה, ועל דא קרינן תורה שבכתב. ודא הוא אשר כתבתי להרתם, להרתם ודאי. צד) תורה שבעל פה, ו תורה אחרא, דקיימא על פה. מאן איהו פה. דא הוא דעת, דאיהו פה דספר וכתיבה. ותורה דא, ה היא תורה אחרא, דאקרי תורה שבעל פה, דאיהי קיימא על א ההוא פה דאיהי תורה שבכתב, בגין כך אסתליק משה בכלא, על כל שאר נביאי מהימני, דכתיב ואתנה לך, ב לך דייקא. צה) כתיב ו הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי הגו רשע לפני מלך

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ (משלי ח) הקסה"ז נח צ"א. ק) (שמות כד) תרומה רמ צ"ב. ו) (שיר ג) ת"ז בהשמטות ת"ו קמו. זהר חדש מא ט"ב שליה תקונים חדשים קת ט"ג שליב. ו) (משלי כה) ב"ב ריט צ"ב.

צ ל"ג לאו הכי דהא ישראל. ק מוסיף אתר יין. ר מוסיף ודאי כד"א ואל חדר הורת. ש ל"ג תורה. ת הוא אתר ול"ג תורה אחרא. א איהי. ב ל"ג לך.

תורה שבכתב ותורה שבעל פה

הסולם

מאמר

פה. שהיא המלכות, היא תורה אחרת העומדת ומתקיימת על פה. מי הוא פה. זה הוא דעת, דהיינו ז"א, המכריע בין חכמה ובינה, שהוא פה דספר וכתיבה, שהם חכמה ובינה, כי הדעת שהוא ז"א, מכריע ומגלה החכמה ובינה שה"ס ספר וכתיבה דוגמת פה של אדם המגלה מה שנעלם במחשבתו, ותורה זו, היא תורה אחרת מתורה שבכתב, שהיא נקראת תורה שבעל פה, שהיא עומדת ומתקיימת על פה היא הנקראת תורה שבכתב, שהוא ז"א, כי המלכות עומדת ומתקיימת מ"א. כנודע ומשום זה נקראת תורה שבעל פה. ומשום זה נתעלה משה בכל דבר על כל שאר נביאים הנאמנים, שכתוב, ואתנה לך, לך, הוא בדיוק, להוציא שאר הנביאים. כי משה הוא מרכבה אל הדעת, שממנו תורה שבעל פה.

צה) כתיב, הגו סיגים וגו'. כתוב, הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, הגו רשע לפני מלך ויכון בחדס כסאו. (נראה שכך היה כתוב בספרים שלהם, ולא ויכון בצדק כסאו, כבספרים שלנו) בוא וראה, בשעה שמתרבים רשעים בעולם מתתקן הכסא של המלך הקדוש שהוא המלכות, בדיוק, ונשאב בדיוק, ולהבותיו שורפות העולם. ובשעה שיעברו הרשעים מן העולם, אז ויכון בחדס כסאו

צג) תו פתח ואמר וכו': עוד פו"א. ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. והתורה, זו תורה שבכתב, שהוא ז"א, והמצוה, זו תורה שבעל פה, שהיא המלכות. להרתם כתוב, חסר ו', הוא כמו שאתה אומר, ואל חדר הורת. וכאן יש להסתכל להורתם של מי, אם תאמר, הורתם של ישראל, שהם זו"ן, שישראל הם בניס שלהם, כמ"ש בניס אתם לה' אלקיכם, אינו כן, כי ישראל אינם נזכרים במקרא הזה, שיאמר עליהם להורותם סתם. אלא הורתם של תורה ומצוה, ומי הם, זה הוא יין המשומר, שהיא בינה, שהיא אמס של זו"ן הנקראים תורה ומצוה. משום שכל כתיבה של ספר העליון, שהוא חכמה הנקרא ספר העליון (כנ"ל ויקהל אות ק') שם שורה, בבינה. כי ספר העליון שהוא חכמה נעלם, ותחלת הגילוי שלו, הנבחן לכתובה, הוא בבינה, ומשם, מבינה, יוצאת תורה שבכתב, שהוא ז"א, וע"כ אנו קוראים לז"א, תורה שבכתב, משום שז"א נאצל ויצא מן הכתב, שהוא בינה. וזה הוא אשר כתבתי להרתם, להרתם ודאי, דהיינו חכמה ובינה, שה"ס ספר וכתיבה, שהם הרתם דז"א.

צד) תורה שבע"פ וכו': תורה שבעל

ויכון ^ח בחסד כסאו. ת"ח, בשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא, כורסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא, ג ואשתאבת בדינא, ושללהובוי אוקדין עלמא. ובשעתא דאתעברו חייביא מעלמא, כדין ויכון בחסד כסאו. בחסד, ולא בדינא מאי משמע. (צו) משמע דעלמא תתאה תליא בעלמא עלאה, ועלמא עלאה לפום ארחי דעלמא תתאה. ויכון בחסד - כסאו. מאן דבעי לברכא ליה, ז ולא תקנא כורסייה, בחסד ולא בדינא. מאי משמע. ה דכד עייל כהנא לבי מקדשא, דיעול בחסד דאיהו מיא, ולא ייעול בין ו דשתי דאיהו גבורה. ז ייעול במיא, ולא ייעול בחמרא.

(צו) אתו רבי יהודה ור' יצחק, ונשקו רישיה, ומההוא יומא לא אתפרש מבי ר' יהודה, וכד הוה עייל לבי מדרשא, הוה קם ר' יהודה קמיה, אמר מלה אוליפנא מניה, ויאות לאנהגא ביה יקר. לבתר אסתלק בין חברייא, והוה קארן ליה ר' ייסא, ^ח רישא דפטישא דמתבר טנרין, ואפיק שלהובין לכל סטר. והוה קרי עליה ר' אלעזר, ^ח בטרם אצרך בבטן ידעתך. (צח) וידבר יי אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (רמיה א) תרומה קלב צ"פ. א) (ויקרא יא). ג ואסתאבת; וקיימת. ד ל"ג ולא תקנא כורסייה. ה מוסיף משמע דכד. ו ל"ג דשתי. ז מוסיף ייעול בהאי מלה.

דרך אמת ^ח צ"ע דבפסוק כתיב בצדק. א) ראש הפטיש שמשבר סלעים ומוציא שלהבת ונצוצים לכל צד.

מאמר

הסולם

ויכון בחסד כסאו

בחגיגת יין, אלא חסדים בלבד, שה"ס מים. ח"ש, ובשעתא דאתעברו חייביא מעלמא, דהיינו שכבר המשיכו בחגיגת יין לבער הרשעים והס"א, כדין ויכון בחסד כסאו, שאין צריך עוד להמשיך בחגיגת יין אלא מים לבד. שהוא חסד. (וכעין זה אומר לעיל בסוד הושענה רבא, צו אות קט"ז ע"ש).

(צו) אתו ר' יהודה וכו': באו ר' יהודה ור' יצחק ונשקו ראשו. ומיום ההוא לא נפרד עוד מר' יהודה, וכשנכנס לבית המדרש היה ר' יהודה קם לפניו, אמר למדתי ממנו דבר, ואני צריך לנהוג בו כבוד. אחר כך, נתקבל בין החברים, היו קוראים אותו, רבי ייסא ראש הפטיש המשבר סלעים ומוציא להבות לכל צד. והיה ר' אלעזר קורא עליו, בטרם אצרך בבטן ידעתך.

כסאו, בחסד ולא בדין. שואל, מה משמע. דהיינו מה הפירוש שיכון בחסד כסאו ולא בדין.

(צו) משמע דעלמא תתאה וכו': ומשיב. משמע, שעולם התחתון, שהוא המלכות, תלוי בעולם העליון, שהוא ז"א, ועולם העליון משפיע לעולם התחתון, כפי דרכיו של העולם התחתון, וע"כ, ויכון בחסד כסאו, שמי שרוצה לברכו ולתקן כסאו, שהוא עולם התחתון, יתקן אותו בחסד ולא בדין, שואל שוב, מה משמע. מה פירושו שיתקן אותו בחסד, ומשיב, שכאשר הכהן נכנס לבית המקדש, שהוא המלכות שיכנס בחסד, שהוא מים, ולא יכנס בין ששתה, שהוא גבורה, יכנס במים, ולא יכנס ביין.

פירוש. כי עתה גילה כוונתו אשר חסד ודין שנאמר על ויכון בחסד כסאו, ה"ס מים ויין, שפירושם חסדים, והארת חכמה. (כנ"ל אות ס"ג וס"ו) ושיעור הכתוב הוא, הגו רשע לפני מלך, דהיינו ע"י המשכת היין שה"ס הארת חכמה הנמשכת בדינים, המעבירים הרשעים מן העולם, שע"י הגו רשע לפני מלך, ואחר שעברו הרשעים אין צורך עוד להמשיך

(צח) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו'. שואל, מהו השינוי שכתוב כאן אהרן, ומשיב, אלא משום שהוא עומד תמיד להבדיל בין הטמא ובין הטהור. שכתוב להבדיל בין הטמא ובין הטהור. פירוש

תאכלו וגר, מ"ש הכא אהרן. אלא בגין דאיהו קיימא תדיר לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא. דכתיב להבדיל בין הטמא ובין הטהור.

צט) ר' אבא פתח ואמר, א מי האיש החפץ חיים וגר. נצור לשונך מרע וגר. סור מרע וגר. וכתיב א שומר פיו ולשונו וגר. מי האיש החפץ חיים. מאן חיים. ה אלא אלין חיים דאקרון עלמא דאתי, וחיים תמן שריין. ועל דא תנינו, עץ חיים, היא אילנא מאינון חיים, אילנא דאתנטע באינון חיינן. וע"ד מי האיש החפץ חיים כתיב.

ק) אוהב ימים לראות טוב, מאן ימים. אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא, דאחידא באינון יומין עלאין, דאקרון ימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מאן דבעי חיים דלעילא, למהוי ליה חולקא בהו. ומאן דבעי יומין ו עלאין לאתדבקא בהו ולרחמא להו. ינטר פומיה מכלא, ו ינטר פומיה ולישניה, ינטר פומיה ממיכלא וממשתיא, דמסאב לנפשא, ו מרחקא לבי"נ מאינון חיינן ומאינון יומין, וינטר ו לישניה ממלין בישין, דלא יסתאב בהו, ויתרחק מנייהו, ולא יהא ליה חולקא בהו.

קא) ת"ח, פומא ולישן, ו אתר עלאה הכי אקרי, ובג"כ לא יפגים איניש

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ב) (תהלים לד.) ג) (משלי כא) חלק גי' מו' : שא' : ח אלין אלא. ט ל"ג עלאין. י ל"ג ינטר פומיה מכלא ינטר פומיה ולישניה. כ ל"ג ינטר פומיה ולישניה. ל וירחוק איניש. מ פומיה; נ פומיה ולישניה. נ מוסיף אתר אתרא.

זאת החיה

הסולם

מאמר

ק) אוהב ימים לראות טוב: שואל, מה הם ימים. ומשיב, אלא אלו הם שם המלך הקדוש, דהיינו המלכות שנקראת, שם, שהיא נאחזת, באלו ימים העליונים, שהם חג"ת נה"י דז"א, ומקבלת אותם. ועליהם נאמר אוהב ימים, שהם נקראים כימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, שהם חג"ת נה"י דז"א הנקראים שמים, על הארץ ודאי, המקובלים למלכות הנקראת ארץ ומי שרוצה חיים שלמעלה שיהיה לו חלק בהם, שהם אור הבינה המקובל בעץ חיים שהוא ז"א, ומי שרוצה ימים עליונים, שהם חג"ת נה"י דז"א המקובלים במלכות, להדבק בהם ולאהוב אותם, ישמור פיו, מכל דבר ישמור פיו ולשונו, ישמור פיו ממאכל וממשתה, המטמא את הנפש, ומרחיק האדם מאלו החיים דבינה שבז"א, הנקרא לשון, ומאלו הימים דז"א, שבמלכות, הנקראת פה, וישמור לשונו מדברי לשון הרע, שלא יטמא בהם, ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם. קא) ת"ח פומא ולישן וכו': כוא וראה, פה ולשון, מקום עליון נקרא כך, שהמלכות נקראת פה, וז"א נקרא לשון, ומשום זה, לא יפגום

פירוש. כי אהרן הוא חסד והארת חכמה ה"ס חיה, וכל ההבדל בין חיה הטמאה, ובין החיה הטהורה, הוא רק בחסד לבר, כי הטמאים נאחזים בקו שמאל הנפרד מימין שהוא חכמה בלי חסדים, שממנו נמשכים אז כל החשכות וכל הדינים. והטהורים נאחזים בקו שמאל הכלול בימין, שהחכמה מלוכשת בחסד, שממנו נמשך כל הברכות וכל הקדושות. והכתוב, זאת החיה, ה"ס הארת החכמה שנק' אור החיה, אשר ההבדל בין חיה טהורה לטמאה הוא רק בחסד, שהוא בחינת אהרן, ע"כ, נאמרה פרשה זו אל משה ואל אהרן.

צט) רבי אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, מי האיש החפץ חיים וגר. נצור לשונך מרע וגר. סור מרע וגר. וכתוב שומר וגר. מי האיש החפץ חיים, מה הוא חיים, אלא אלו הם חיים הנקראים עולם הבא, שהוא בינה, ששם שרויט חיים, ועל כן למדנו, עץ חיים, הוא אילן שהוא ז"א מאלו החיים, שהם אור הבינה, דהיינו אילן שניטע באלו החיים. וע"ז מי האיש החפץ חיים כתוב.

(דפו"י דף מ"א ע"א)

פומיה ולישניה, וכ"ש לאסתאבא נפשיה וגרמיה, בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא, והא אוקימנא.

(קב) זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. זאת החיה בקדמיתא, ולבתר מכל הבהמה. אלא אמר קב"ה, בכל זמנא דישראל מנטרי נפשייהו, וגרמייהו, דלא לסאבא לון, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהון שכיחין בקדושה. עלאה, לאתדבקא בשמי, בביררו דההיא בהמה דברירנא לכו למיכל, לא תסתאבו בהו, ותהוון דבקין בשמי.

(קג) וכל זמנא דלאו אינון נטרין נפשייהו וגרמייהו ממיכלא ומשתיא, יתדבקון באתר אחרא מסאבא, לאסתאבא בהו. ובגין כך כתיב, זאת החיה אשר תאכלו מכל, מכל ודאי, דאיהו רזא דשמא קדישא, לאתדבקא ביה. מכל הבהמה אשר על הארץ, בגין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכיא, ולא יסאב לכו, יהא לכו חולקא בשמי, לאתדבקא ביה.

(קד) תו, זאת החיה אשר תאכלו. בפרעה כתיב, ה) בזאת תדע כי אני יי. הא זאת לקבלך, לאתפרעא מנך. אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ד) (ויקרא יא.) ה) (שמות ו) בא לד אות קיו חלק ג' קמה :

ס ל"ג עלאה.

מאמר

הסולם

זאת החיה

ומשום אדם פיו ולשונו, משום שהוא פוגם בפה ולשון העליונים. וכל שכן לסמאות נפשו וגופו כולו, משום שנטמא בעולם האחר למעלה. וכבר העמדנו.

זאת החיה וגו' מכל הבהמה: שואל מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, שתחילה כתוב, זאת החיה, ואח"כ, מכל הבהמה וגו'. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, בכל זמן שישראל שומדים נפשם וגופם שלא לטמא אותם, ודאי, זאת החיה אשר תאכלו, דהיינו שיהיו נמצאים בקדושה עליונה להתדבק בשמי, שהוא מלכות, הנקראת, זאת, ונקראת, החיה. על ידי בחירת בהמה ההיא, שבחרתי לכם אשר תאכלו לא תטמאו בהם, ותהיו דבקים בשמי. שהוא מלכות. ויהיה פירוש הכתוב, זאת החיה, תהיו דבקים במלכות הנקראת זאת החיה, אשר תאכלו מכל הבהמה, כאשר תאכלו בהמה טהורה שבחרתי לכם.

(קב) זאת החיה וגו' מכל הבהמה: שואל מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, שתחילה כתוב, זאת החיה, ואח"כ, מכל הבהמה וגו'. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, בכל זמן שישראל שומדים נפשם וגופם שלא לטמא אותם, ודאי, זאת החיה אשר תאכלו, דהיינו שיהיו נמצאים בקדושה עליונה להתדבק בשמי, שהוא מלכות, הנקראת, זאת, ונקראת, החיה. על ידי בחירת בהמה ההיא, שבחרתי לכם אשר תאכלו לא תטמאו בהם, ותהיו דבקים בשמי. שהוא מלכות. ויהיה פירוש הכתוב, זאת החיה, תהיו דבקים במלכות הנקראת זאת החיה, אשר תאכלו מכל הבהמה, כאשר תאכלו בהמה טהורה שבחרתי לכם.

(קג) וכל זמנא דלאו זכר: וכל זמן שאינם שומרים עצמם וגופם ממאכל ומשתה, יתדבקו במקום אחר הטמא, להטמא בהם.

(דפווי דף מ"א ע"א)

(קד) תו, זאת החיה אשר תאכלו. כי בפרעה כתוב, בזאת תדע כי אני ה', שפירושו, הרי זאת שהוא מלכות, כנגדך להפרע ממך. אף כאן, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, הרי זאת, כנגדכם להפרע מכם אם תטמאו נפשכם. מהו הטעם, שהמלכות ביחוד תענוש אותם. משום שהנפשות של בני אדם באות ממנה. כי הנפש נמשכת ממלכות והרוח מדיא, כנודע. ואם אתם תטמאו לאותה הנפש שהיא שלה, הרי זאת, שהיא המלכות, לנגדכם. אם לטוב, היא עומדת לכם, שתדבקו בה ותהיה לכם

הא זאת לקבליכון, לאתפרעא מנייכו, אי ן תסאבון נפשכון. מאי טעמא. בגין דנפשתא מנה הוו, ואי אתון ן תסאבון להווא דילה, הא זאת לקבלייכו, אי לטב היא קיימא לגבייכו, אי לביש היא קיימא לגבייכו.

קה) אמר רבי אלעזר, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, מכל אינון דאחידן מן סטר דא, שארי לכו למיכל, וכל אינון דלא אתיין * מסטרא דא, אסיר לכו למיכל. בגין דאית בעירן דאתיין מסטרא דא, ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא. וסימנא דלהון דכתיב, כל מפרסת פרסה. וגמרינן כלהו רשימן, וכלהו ארשים להו קרא. ובגין כך, כל מאן דאכיל מאינון דאתיין מסטרא דא מסאבא, אסתאב בהו, וסאיב לגפשיה דאתיא מסטרא דכיא.

קו) ר"ש אמר כלל כלא, כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא. כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבי לתתא. וכל מה די בארעא, מנייהו אחידן בסטרא דא, ומנייהו אחידן בסטרא ץ אחרא.

קז) ואי תימא, האי עז, דשריא עליה רוח ן מסאבא. לאו הכי. דאי רוח מסאבא שריא ביה, אסיר לן למיכל. אלא אעברן בגווייהו, ויתחזון לקבליהון, ולא שריא לדיירא בהו, דכד אינון שריין, רוח אחרא אעבר עלייהו, ופרישן מגרמייהו. ובגין כך אתחזון לקבלייהו, ומקטרגי בגווייהו, ולא שלטי בהו בגרמייהו, וע"ד שרי לן למיכל.

קח) ת"ח, כיון דאתיין לשלטאה בהו, אעבר רוחא חדא, זקפן עיינין

חלופי גרסאות

ן תסתאבון. ן תסתאבון להווא [;דהוא]. ץ דא. ן מוסיף מסאבא לגו.

זאת החיה

הסולם

מאמר

כל טוב. ואם לרע היא עומדת לכם, שתענוש אתכם.

קה) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, היינו מכל אלו הנאחזים בצד הזה הטהור, מותר לכם לאכול, וכל אלו שאינם באים מצד הזה, אסור לכם לאכול. משום שיש בהמות הבאות מצד זה הטהור, ויש הבאות מהצד האחר הטמא. והסימן שלהם הוא שכתוב, כל מפרסת פרסה. ולמדנו שכולם רשומים, והכתוב דושם אותם כולם. ומשום זה, כל מי שאוכל מאלו הבאים מצד זה הטמא, נטמא בהם, ומטמא את נפשו הבאה מצד הטהור.

קו) ר"ש אמר כלל וכו': רבי שמעון אמר, כלל הכל הוא, כי כמו שיש עשר ספירות האמונה למעלה, כך יש עשר ספירות דכשפים הטמאים למטה, וכל מה שיש בארץ, מהם אחוזים בצד זה, ומהם אחוזים בצד (דפו"י דף מ"א ע"א *) דף מ"א ע"ב)

האחר. והתיר לנו הכתוב, אותם בעלי חיים הנאחזים בצד הע"ס דקדושה, ואסור לנו כל בעלי חיים הנאחזים בצד עשר ספירות הטומאה.

קז) ואי תימא האי וכו': ואם תאמר, עז הוה ששורה עליה רוח הטומאה, ומותר לנו לאוכלה. ומשיב, אינו כן. כי אם רוח הטומאה היה שורה בה היה אסור לנו לאכול אותה, אלא, רוחות הטומאה עוברים בתוכן, ונראים כנגדן, אבל אינם שורים לשכון בהן, כי כשהם באים לשרות בהן, רוח אחר, מצד הטהור, עובר עליהן, ורוחות הטומאה נפרדים מהן. וע"כ הם רק נראים כנגדן לקטדג מתוכן על בני אדם, ואינם שולטים בהן עצמן, ועל כן מותר לנו לאכלן.

קח) ת"ח כיון דאתיין וכו': בוא וראה, כיון שבאים, רוחות הטומאה, לשלוט בהן, עובר רוח אחד, מצד הטהור, והם נושאים עיניהם ורואים הרשימות שלהן, שמצד הטהור, ונפרדים

וחמאן רשימין דלהון, ואתפרשן מנייהו, אבל אתחזו לקבליהון, ולא אסירי לן למיכל.

קט) בין ר בבעירי, בין בחיותא, בין בעופי, בין בנוני ימא, בכלהו אתחזון ימינא ושמאלא, וכל מאן דאתי מסטרא ה דימינא, שארי לן למיכל. וכל אינון דאתיין מסטרא א דשמאלא, כלהו אסיר לן למיכל. בגין ב דדרגא דכלהו מסאבא, וכלהו מסאבין, ורוח מסאבא שריא בגווייהו, ודרי בהו. ועל דא רוחא קדישא דישאל, לא יתערב בהו, ולא יסתאב בהו, בגין דישתכחון קדישין, וישתמודעון לעילא ותתא. זכאה חולקיהון דישאל, דמלכא קדישא אתרעי בהו, ובעי לדכאה להו, ולקדשא להו על כלא, בגין דאחיזון ביה.

קי) תא חזי, כתיב ו ישראל אשר בך אתפאר, אי קביה מתפאר בהו בישראל, היך אתיין לאסתאבא ולאדבקא בסטרא מסאבא. וע"ד כתיב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תשקצו את נפשותיכם וגו', מאן ד דאיהו בדיוקנא דמלכא, לא לבעי ליה לאפרשא מאורחוי דמלכא. ובגין כך רשים להו קודשא בריך הוא לישראל, כל אינון דאתיין מסטרא דא, וכל אינון דאתיין מסטרא אחרא. זכאה חולקיהון ה דישאל, דכתיב בהו, ו כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי, ברך יי ממש, ברך יי בכלא.

קיב) ות"ח, כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי, אתדבק בסטרא אחרא, וגעיל נפשיה וגרמיה, ורוח מסאב שריא עליה, ואחזי גרמיה דלית ליה חולקא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ו) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ז) (ישעיה טא) ויקהל ר בבעיראי בין בחיותא. ט מוסיף ושמאלא רחמי קמו צ"ה. ודינא. ה מוסיף דימינא מסטרא דרחמי. א מוסיף דשמאלא מסטרא דינא. ב דגרמא. ג לדכאה ולקדשא וליג ובעי וליג להו. ד ויתבי. ה כתיב וליג דישאל דכתיב בהו.

מאמר

הסולם

זאת החיה

ונפרדים מהן, אבל עוד נראים לפניהם. וע"כ אינון אסורות לנו לאכלן. קט) בין בבעירי בין וכר: בין בבהמות, בין בחיות, בין בעופות, ובין ברגת הים, בכלום נראים, ימין ושמאל, וכל מי שבא מצד הימין מותר לנו לאכול, וכל אלו שבאים מצד השמאל, כולם אסור לנו לאכול, משום שמדרגת כולם היא בטומאה, וכולם טמאים, ורוח הטומאה שורה בהם, ושוכן בהם, ועל כן רוח הקדוש של ישראל לא יתערב בהם, ולא יטמא בהם, כדי שישראל ימצאו קדושים, ויהיו ניכרים למעלה ולמטה אשרי חלקם של ישראל, שהמלך הקדוש רצה בהם ורצה לטהרם ולקדשם על הכל, משום שאנחזים בו. קי) ת"ח כתיב ישראל וגו': בוא וראה, כתוב ישראל אשר בך אתפאר. ואם הקביה

קיב) ות"ח כל מאן וכר: ובוא וראה, כל מי שאוכל מאלו מאכלות האסורים, מתדבק בצד האחר, ומתעב נפשו וגופו, ורוח הטומאה שורה עליו, ומראה עצמו שאין לו חלק באל העליון, ואינו בא מן הצד שלו, ואינו דבוק בו

באלהא עלאה, ולא אתי מסטריה, ולא אתדבק ביה. ואי יפוק הכי מהאי עלמא, אחידן ביה כל אינון, דאחידן בסטר דמסאבא, ומסאבין ליה ודיינין ליה כב"נ דאיהו געלא דמאריה, געלא בהאי עלמא, וגעלא בעלמא דאתי.

קיב) וע"ד כתיב, ונטמתם במ בלא א', דלא אשתכח אסוותא לגעוליה, ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין. ווי לון, ווי לנפשיהו, דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין, דהא אסתאבו. ווי לגרמייהו, עלייהו כתיב ^ח כי תולעתם לא תמות וגו', והיו דראון לכל בשר. מאי דראון. סרחונא. מאן גרים ליה, ההוא סטר דאתדבק ביה.

קיג) ישראל אתיין מסטרא דימינא, אי אתדבקן בסטר שמאלא, הא פגמין לסטר דא, ופגמין לגרמייהו, ופגמין לנפשיהו, פגימין בעלמא דין, ופגימין בעלמא דאתי. כ"ש מאן דאתדבק בסטר דמסאבא, דכלא אחיד דא בדא, וכתיב ^ט כי עם קדוש אתה ליי אלהיך וגו'.

קיד) ר' יוסי פתח ואמר, ^י כל עמל האדם לפיהו וגו'. אסתכלנא במלי דשלמה מלכא, ^י וכלהו אחידן בחכמה עלאה. כל עמל האדם לפיהו, האי קרא, בשעתא דדיינין ליה ^י לב"נ בההוא עלמא כתיב, כל ההוא דינא, וכל ^י מאי דסביל בההוא עלמא, ונקמין מניה נקמתא דעלמא. לפיהו: בגין פיהו, דלא נטיר ליה, וסאיב ליה לנפשיה, ולא אתדבק בסטרא דחיי, בסטרא דימינא. וגם הנפש לא תמלא, לא תשתלים. דינהא לעלם ולעלמי עלמיו. ד"א לא תמלא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה טו) ב"ב רכח צ"ב. ט) (דברים יד) שמות כד צ"ר. י) (קהלת ו) חלק ג' מב. תקונים חדשים קיד ס"ד שט"ו.

ונטמתם במ

הסולם

מאמר

בצד הטומאה, הנמשך מצד שמאל, שהוא נפגם כולו, כי הכל אחוז זה בזה, שצד הטומאה וצד שמאל אחוזים זה בזה, דהיינו הקו שמאל שלמעלה שבפירוד מן הימין, שמשם נמשך הטומאה, וכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך וגו'.

קיד) ר' יוסי פתח וכו': רי"פ ואמר, כל עמל האדם לפיהו וגו'. הסתכלתי בדברי שלמה המלך, וכולם אחוזים בחכמה עליונה, והכתוב, כל עמל האדם לפיהו, הגה מקרא הזה, בשעה שדנים לאדם בעולם ההוא, כתוב, שכל דין ההוא וכל מה שסובל בעולם ההוא, שנוקמים ממנו נקמת העולם, כל זה הוא, לפיהו, משום פיהו שלא שמר אותו, וטימא את נפשו, ולא נתדבק בצד החיים בצד ימין. וגם הנפש לא תמלא, שלא יושלם הדין שלה לעולם ולעולמי עולמים. פירוש אחר. לא

בו. ואם יוצא כך מעולם הזה, נאחזים בו כל אלו האחוזים בצד הטומאה, ומטמאים אותו, ודנים אותו כאדם שהוא מתועב מאדונו, מתועב בעולם הזה, ומתועב בעולם הבא.

קיב) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, ונטמתם במ, בלי א', להורות, שלא נמצא רפואה אל התיעוב שבו, ואינו יוצא מטומאתו לעולם. אוי להם, ואוי לנפשיהם שלא יתדבקו בצרור החיים לעולם כי נטמאו, אוי לגופם, עליהם כתוב, כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון לכל בשר. מהו דראון, סרחון. מי גרם להם זאת, הוא, צד ההוא שנתדבקו בו.

קיג) ישראל אתיין מסטרא וכו': ישראל באים מצד הימין, אם מתדבקים בצד שמאל הרי פוגמים לצד הזה, הימין, ופוגמים את גופם ופוגמים את נפשם, הם פגומים בעולם הזה ופגומים לעולם הבא. כל שכן מי שמתדבק

(דפו"י דף מ"א ע"ב *) דף מ"ב ע"א)

לא תשתלים לסלקא לאתרהא לעלמין, בגין דהא אסתאבת, ואתדבקת בסטרא אחרא.

קטו) רבי יצחק אמר, כל מאן דאסתאב בהו, כאילו פלח לע"ז, דאיהו תועבת יי, וכתיב לא תאכל כל תועבה. מאן דפלח לע"ז, נפיק מסטרא דחיי, נפיק מרשותא קדישא, ועייל ברשותא אחרא. אוף מאן דאסתאב בהני מיכלי, נפיק מסטרא דחיי, ונפיק מרשו קדישא, ועייל ברשותא אחרא. ולא עוד, אלא דאסתאב בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. וע"ד ונטמתם במ כתיב בלא א.

קטז) וכתיב, ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי אתכם לטמא. מאי לטמא. לטמא כ לעמין עע"ז, דהא אינון מסאבין, ומסטרא דמסאבא קא אתיין. וכל חד אתדבק באתריה.

קיז) רבי אלעזר הוה יתיב קמי דר' שמעון אבוי, א"ל, הא דתנינן זמין קב"ה לדכאה להו לישראל, במה. אמר ליה, במה דכתיב, ז וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. כיון דאתדכאן ז מתקדשן, וישראל דאתדבקן ביה בקב"ה, קדש אקרון, דכתיב ט קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, וכתיב ט ואנשי קדש תהיון לי, זכאין אינון ישראל, דקב"ה קאמר עלייהו, והייתם קדושים כי קדוש אני יי, בגין דכתיב ובו תדבק, וכתיב ט לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום הללויה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (דברים יז) שמות קא צ"ו. ז) (יהזקאל לו) וישב לו צ"א. ט) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט. ו) (שמוח כב) משפטים קנט צ"ר. ט) (תהלים קמו) סקודי דכא צ"ג.

כ לשאר עמין. ז מקרשי.

ט) (תהלים קמו) סקודי

מאמר

הסולם

ונטמתם במ

לא תמלא, שלא תהיה נשלמת לעולם לעלות למקומה, משום שנטמאת ונתדבקת בצד האחר.

מתדבק במקומו. ישראל בהבאים מצד הקדושה, והעמים עכו"ם בהבאים מצד הטומאה.

קיז) ר' אלעזר הוה זכר: ר"א היה יושב לפני ר' שמעון אביו. אמר לו, זה שלמדנו, שעתיד הקב"ה לטהר את ישראל, במה יטהר אותם. א"ל, במה שכתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. שה"ט מימי החסד המלבישים וכוללים את הארת השמאל, שמשם בא הטהרה. וכיון שנטהרים הם מתקדשים, שמתדבקים בקדושת ז"א, שבו המחין דא"א הנקראים קדש. וישראל שמתדבקים בהקב"ה נקראים קדש. שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. וכתוב, ואנשי קדש תהיון לי. אשרי הם ישראל שהקב"ה אומר עליהם, והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. משום שכתוב ובו תדבק וכתוב, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום הללויה.

קטו) ר' יצחק אמר זכר: ר"א, כל מי שנטמא בהם, הוא, כאלו עבד עבודה זרה, שהוא תועבת ה'. וכתוב, לא תאכל כל תועבה. מי שעובד עבודה זרה יוצא מצד החיים, יוצא מרשות הקדושה ונכנס ברשות אחרת, כן מי שנטמא באלו המאכלות, יוצא מצד החיים, ויוצא מרשות הקדושה ונכנס ברשות אחרת. ולא עוד, אלא שנטמא בעולם הזה ובעולם הבא. וע"כ, ונטמתם במ, כתוב בלי א'.

קטז) וכתיב, ולא תשקצו וגו': וכתוב, ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא מהו לטמא. הוא, לטמא בהם העמים עכ"ם. כי הם טמאים, ובאים מצד הטומאה, וכל אחד

רעיא מהימנא

ק"ח) דגים וחגבים, אינן טעונין שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. הכי מארי מתיבתא, אין צריכין שחיטה, אלא דאתמר בהון, (ט) ויגוע ויאסף אל עמיו. מה נוני ימא, חיותן בימא. אף תלמידי חכמים, מארי מתניתין, חיותיהו באורייתא, ואי אתפרשן מנה, מיד מתים. (ז) תנאין דמתניתין, דבה אתרבו כנוני ימא, ואי אינון, דביבשתא יעלון למיא, ולא ידעין לשטטא, אינון מייתין. אבל אדם (ח) דאינון מארי קבלה, דאיהו לעילא מכלהו, אתמר ביה (ט) וירדו בדגת הים ובעוף השמים.

ק"ט) דאינון מארי מתניתין (ע) תנינא, התנין הגדול, (ז) נחש ברית, לקבל (ח) והבריה התיכון בתוך הקרשים, בזמנא (ט) דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת, ומקשין דא לדא, בלע לחבריה. והאי איהו (ז) תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה, חייב מיתה. ואי אינון שוין דא לדא, ואית בהון מחלוקת, וקושיא, אתמר (ח) בהון (ז) את והב בסופה, אוקמוה אהבה בסופה. ע"כ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח תנינא. נ ביבשתא. ט ל"ג דאינון מארי קבלה ; דאינון מארי קבלה דאינון לעילא. ע תנינא. פ דתנינן. ז זעיר תלמיד. ח מוסיף בהון לבסוף.

ט (בראשית מט) ויחי דגו צ"א. פ (שם א) תרומה וטו צ"ג. ז (ישעיה כו) בא כב צ"ב. ח (שמות כו) הקסה"ז יג צ"א. ט (במדבר כא) בשלח עב צ"ש.

דגים וחגבים אין צריכים שחיטה

הסולם

מאמר

רעיא מהימנא

מכולם, ונאמר בו, וירדו בדגת הים ובעוף השמים, שהם בעלי המשנה. ק"ט) דאינון מארי מתניתין וכו' ; כי אלו בעלי המשנה הם תנינים. דהיינו התנין הגדול נחש ברית, כנגד והבריה התיכון בתוך הקרשים, שה"ס ת"ת. ובזמן שהתנינים בעלי המשנה יש בהם מחלוקת, ומקשים זה לזה. בולע אחד לחבירו, אם זה הוא תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה, שהוא חייב מיתה. ואם הם שוים זה לזה, ויש בהם מחלוקת וקושיא, נאמר בהם לבסוף ואת והב בסופה. והעמדנו אהבה בסופה. (קדושין ל :) ע"כ רעיא מהימנא.

ק"ח) דגים וחגבים אינן וכו' : דגים וחגבים אינם צריכים שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. כך הם ראשי הישיבה אינם צריכים שחיטה, בשעת מיתתם, כשאר בני אדם שנשחטים בחרבו של מלאך המות, אלא שנאמר בהם, ויגוע ויאסף אל עמיו. שנאספים בלי שחיטה, המנוולת את המת. מה דגת הים חיותם בים, אף תלמידי חכמים בעלי המשנה, חיותם בתורה, ואם נפרדים מן התורה מיד מתים. תנאי המשנה מגודלים בהתורה, כדגת הים בים, ואם אלו שביבשה עולים למים, ואינם יודעים לשוט, הם מתים. אבל אדם, שהם בעלי קבלה, הוא למעלה (דשו"י דף פ"ב ע"א)

סליק פרשת שמיני